

Treball de fi de grau

Títol

Autor/a

Tutor/a

Departament

Grau

Tipus de TFG

Data

Full resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Català:

Castellà:

Anglès:

Autor/a:

Tutor/a:

Curs:

Grau:

Paraules clau (mínim 3)

Català:

Castellà:

Anglès:

Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català:

Castellà:

Anglès:

Compromís d'obra original*

L'ESTUDIANT QUE PRESENTA AQUEST TREBALL DECLARA QUE:

1. Aquest treball és original i no està plagiat, en part o totalment
2. Les fonts han estat convenientment citades i referenciades
3. Aquest treball no s'ha presentat prèviament a aquesta Universitat o d'altres

I perquè així consti, afegeix a aquesta plana el seu nom i cognoms i el signa:

***Aquest full s'ha d'imprimir i lliurar en mà al tutor abans la presentació oral**

Índex

<u>INTRODUCCIÓ</u>	2
<u>MARC TEÒRIC</u>	4
<u>L'ESTAT ACTUAL DEL PERIODISME</u>	6
RAMON BESA, CAP D'ESPORTS D'EL PAÍS A BARCELONA	6
JOSEP MARIA PUIG, CAP D'ESPORTS DE TELEVISIÓ DE CATALUNYA	20
<u>PERFILS</u>	25
GUILLEM BALAGUÉ: LA DESCONEGUDA FÓRMULA DE L'ÈXIT	25
ISAAC LLUCH: SORTIR-SE'N EN VEU BAIXA	29
MIQUEL AGUT: LONDON CALLING	32
ALBERT BERMÚDEZ: EL DETALL DE VILLAR	34
POL GUSTEMS: APRENDRE A SOBREVUIRE	38
RUT VILAR: UNA TESI DE LES PENÚRIES LABORALS	41
<u>CONCLUSIONS</u>	45
<u>BIBLIOGRAFIA</u>	47

Introducció

“La millor manera de ser un desgraciat i, tot i això, guanyar-te la vida, és escriure d’esports”

Remnick, David (2010), *Rey del Mundo: Muhammad Ali y el nacimiento de un héroe americano*. DeBolsillo.

Amb aquesta sentència Damon Runyon, periodista esportiu americà de la primera meitat del segle XX, li explicava a Jimmy Cannon un bon truc per guanyar-se la vida. Cannon va ser llest, no va desapropiar el consell i es va convertir en un dels periodistes esportius més influents de la ciutat de Nova York el segle passat. Destacat cronista, va ser introduït al Saló Internacional de la Fama del Boxa per la seva tasca com a periodista. Va treballar també de corresponsal de guerra cobrint la Segona Guerra Mundial.

Si el periodisme esportiu fos un boxejador, Cannon l’hauria de definir com un lluitador ferit i mig estabornit per les trompades que ha rebut. Amb la crisi econòmica i el descens de recursos per als mitjans, ha aflatat també un problema estructural del sector, mancat d’adaptació a la nova societat i que ara necessita fer passos endavant, però sense recursos per suportar-los. A les dificultats monetàries s’hi ha afegit una involució en els continguts. Una suma de factors ha portat al desencant dels propis professionals amb alguns aspectes del periodisme esportiu.

És un panorama realment incert, tant pels periodistes ja consolidats, tement per la inseguretats laboral latent i l’enterbolit rumb que segueix la feina, com per les joves fornades que surten any rere any. Una de les opcions que s’ha obert en els últims temps per afrontar la situació ha estat marxar a l’estranger. Molts professionals han decidit fer una passa més enllà de les nostres fronteres per provar sort. Periodistes esportius de perfils molt diferents, raons totalment diverses, però un factor comú: intentar poder-se guanyar la vida dignament. Aquest és el gran objectiu d’aquest reportatge, l’estudi a partir de casos particulars de la vida i la situació laboral de periodistes esportius catalans que han marxat a fora a exercir.

Pel que fa a la metodologia, el reportatge té dues parts diferenciades. La primera d’elles té la intenció de contextualitzar i posar en situació al lector a través de dues entrevistes en profunditat. Ramon Besa, cap d’esports del diari El País a Barcelona, i Josep Maria Puig, cap de la redacció d’esports de Televisió de Catalunya i professor de Periodisme Esportiu a la Universitat Autònoma de Barcelona, protagonitzen aquestes dues peces. Dos periodistes amb recorregut, i a la vegada de perfils diferenciats. Besa exerceix des de 1978 i s’ha convertit, per mèrits propis en una de les institucions del periodisme esportiu català i espanyol. Sense pèls a la llengua i amb una gran lucidesa, descriu la seva visió del passat, present i futur del sector. Pel que fa a Josep Maria Puig, més jove que Besa, incorpora la visió docent i, a la vegada, que coneix de primera ma l’estat del sector públic comunicatiu català. En els dos casos, es parla sobre l’estat actual del periodisme, les raons que l’han

portat aquí i quines poden ser les claus de futur per sortir de la precarietat predominant.

Un cop introduïda la temàtica, es procedeix al cos principal del treball, que és el desenvolupament de sis casos de periodistes esportius que, en algun moment de la seva vida, prenen la decisió de marxar a exercir a l'estranger. Un marc teòric introdueix una part basada en sis perfils, sis històries personals de periodistes esportius. Cada personatge és una vida, un pretext, unes inquietuds i uns condicionants totalment diferents, que influeixen en la seva manera d'encarar la professió i el dia a dia. D'èxits absoluts, passant per casos en els que la supervivència és una lluita diària, i acabant en experiències infructuoses que han provocat el retorn a casa. Un retrat de cadascuna d'aquestes sis persones que pretén il·lustrar de manera propera el freelance, o corresponsal, o treballador si s'escau, català que viu a l'estranger. Guillem Balagué, Isaac Lluch, Miquel Agut, Albert Bermúdez, Pol Gustems i Rut Vilar són els sis protagonistes d'aquesta recerca.

Finalment, el treball es tanca amb unes conclusions que acaben simbolitzant l'objectiu de l'estudi: apropar-nos més a una resolució sobre si avui dia és viable aventurar-se a marxar a fora a fer periodisme o no. No pot ser mai una conclusió definitiva, ja que hi ha molts elements arbitraris que poden influir en això, però sí que pot servir per definir una tendència. Al cap i a la fi, però, no deixa de ser més que un relat il·lustratiu de les conseqüències de la crisi periodística. Una crisi de la qual els periodistes n'acaben sent els més afectats i no els queda altra sortida que trampejar les dificultats, afrontar-les com reptes i intentar sobreviure de la professió.

Marc teòric

“El periodisme esportiu és la unió i el creixement unificat del periodisme i l'esport. Aquest vincle que manté units aquests dos grans àmbits, permet una aproximació dels dos a les audiències i, a la vegada, manté un paper econòmic, social i cultural fonamental i en constant evolució”

Molina Vizcarra, Javier (2008). *Periodismo Deportivo 3.0*. Razón y palabra.

Que actualment l'esport no és només un passatemps per la societat és una sentència cada cop més assumida. La seva empremta va més enllà de clubs i patis d'escola, i la difusió que té en els mitjans ho corrobora. Només cal mirar el darrer Estudi General de Mitjans (EGM), realitzat d'abril de 2014 a març de 2015 per l'Associació d'Investigació pels mitjans de comunicació (AMIC). Al global d'Espanya, dos dels tres diaris més llegits són de temàtica esportiva. Marca encapçala la llista amb un total de 2.398.000 lectors diaris. A la tercera posició s'hi troba el diari As, amb 1.255.000. Les altres dues grans capçaleres esportives d'Espanya, concretament les dues de Barcelona, Mundo Deportivo i Sport, estan entre els 10 diaris més venuts amb 559.000 i 498.000 lectors diaris respectivament. Totes aquestes dades referides a vendes en paper.

Maria Luisa Sánchez Calero, professora de la Universitat de Madrid, argumenta d'aquesta manera les tradicionals audiències elevades de la premsa esportiva: “La informació esportiva posseeix, per tant, unes característiques que la fan diferenciar-se d'altres àrees informatives. Els seus temes se solen tractar en ocasions de manera sensacionalista, fet que condueix igualment a que els seus continguts superin a la informació en altres àrees i sigui, per tant, de les més llegides a causa del seu caràcter popular” (Sánchez Calero, 2008, p.174-175). No obstant això, analitzant les xifres amb perspectiva, els resultats segueixen una tendència preocupant. I és que absolutament totes les quatre capçaleres esmentades baixen en nombre de vendes respecte l'any anterior. Una clara mostra de la decadent situació que viu el paper.

En aquest aspecte hi ha tingut una clara influència l'auge del món digital. Han canviat els hàbits de consum i molts lectors es dirigeixen als portals webs. Tal i com explica l'investigador Javier Molina Vizcarra, “el periodisme s'ha de remasteritzar de manera contínua. Encara que la seva funció en la societat no canviï, ha d'adaptar la seva forma a les noves corrents en els mitjans de comunicació. Els progressos tecnològics s'han d'explotar i per això es necessiten especialistes que els gestionin i creïn un entorn agradable al seu voltant” (Molina Vizcarra, 2008).

Tocarà reinventar-se de nou. El taulell del joc ha canviat i les empreses, els

periodistes i el propi periodisme ha de trobar com encaixar-hi. Expedients de regulació ocupacional, tancaments de mitjans per problemes econòmics, baixa inserció laboral, molta precarietat en els contractes i excés d'universitaris. Aquests són alguns dels problemes que apunta *l'Anàlisi de l'estat actual de la professió periodística a Catalunya, oportunitats en el sector i necessitats de formació*, un estudi dut a terme pel Col·legi de Periodistes de Catalunya l'any 2013. Segons descriu el mateix informe, l'any 2000 hi havia un total de 1.245 estudiants de periodisme, xifra que es va doblar l'any 2010, quan ja n'eren 2.532. I mentre el 92.3% dels graduats del curs 2003-2004 estaven ocupats, amb el pas dels anys aquesta evolució ha anat clarament a la baixa. A finals de 2013, hi havia més de 1.500 periodistes buscant feina. Les noves feines, segons l'estudi, apunten clarament al sector digital, un dels grans vectors a desenvolupar en relació amb el periodisme.

La Federació d'Associacions de Periodistes d'Espanya (FAPE), publicava el 2013 el seu informe anual, en el que afirmava que entre 2008 i 2013 el periodisme arreu d'Espanya havia patit al voltant dels 10.000 acomiadaments. Sobreviure a aquest panorama s'ha convertit, doncs, en l'objectiu principal de molts professionals. I és a partir d'aquí que molts d'ells s'inclinen per la opció de marxar a l'estranger a buscar noves oportunitats. Quan en els últims anys eren més altres professions les que es veien obligades a emigrar a la cerca de llocs de treball (un dels casos més paradigmàtics és el dels enginyers. A finals de 2013, segons dades revelades per la Universitat Politècnica de Madrid, un de cada 10 enginyers espanyols treballava a l'estranger), sembla que el periodisme ha anat virant cap a aquesta direcció.

Tot i que no hi ha dades sobre xifres de professionals de l'àmbit que marxen a la cerca de llocs de treball, les dades a nivell general de la societat il·lustren en certa manera aquesta evolució. Del 2009 fins al 2014, el nombre de joves (entre 15 i 34 anys) catalans que marxen a l'estranger ha augmentat un 55.62%. Són dades d'UGT de Catalunya, que posa la xifra total a 55.319 joves vivint a l'estranger a finals de 2014.

Al llarg de l'estudi parlem de periodistes esportius, però és que per comprendre la seva situació, és convenient també comprendre la del periodisme en general. I per fer-ho, hi ha a continuació dues entrevistes de profunditat amb dos professionals experts del sector comunicatiu català. Ramon Besa, cap d'esports d'El País a Barcelona, i Josep Maria Puig, cap de la redacció d'esports de Televisió de Catalunya, ens ofereixen les seves valoracions en dues interessants trobades.

L'estat actual del periodisme

Ramon Besa, cap d'esports d'El País a Barcelona

Fill d'un petit poble de poc més de 400 habitants com és Perafita (Osona), en Ramon Besa de petit tenia clar que acabaria sent pagès o periodista. D'una ma l'estirava el seu pare perquè seguís la tradició de treballar a la terra. De l'altra, la seva mare l'empenyia perquè marxés de casa i no acabés vivint d'un sector que ja intuïa que reclamava una gran reconversió. Els esforços i la lluita de la mare li van permetre estudiar i formar-se sobre el que ell considera la seva vocació: el periodisme. Ja de ben petit, pels carrers de Perafita, frisava per veure arribar el cotxe de línia que portava els diaris cada matí i, a la nit, seure a casa al costat de la ràdio. Va estudiar a la Universitat Autònoma de Barcelona. L'any 1978 en plena obertura post franquista, va sortir el diari local El 9 Nou, del qual en Ramon va formar part de l'equip fundador amb un colla d'amics que estudiaven junts. Paral·lelament, ja havia començat a portar alguna corresponsalia a Osona com les de El Mundo Diario o Europa Press, conjuntament amb el seu company Salvador Sala. D'El 9 Nou va tenir l'oportunitat de cobrir una vacant a la secció d'esports del diari Avui, i d'allà va acabar saltant a El País, on dirigeix a dia d'avui la secció d'esports a Barcelona i on s'ha consagrat com una de les referències en el periodisme, ja no només esportiu, de Catalunya i d'Espanya.

Pregunta: Amb aquesta llarga trajectòria, quines diferències veus entre el periodista en els teus inicis i el d'ara?

Resposta: El periodista d'abans anava a buscar la notícia, el d'ara l'espera. No es pot aplicar a tots els casos, però si que hi havia una sensació de que les notícies s'havien d'anar a buscar. Llavors tot era un terreny molt verge. A més, nosaltres vam tenir la fortuna de treballar en una etapa en la que s'obria un període democràtic i apareixien moltes publicacions. Durant el Franquisme no hi havia televisions ni diaris amb la intenció d'explicar les coses que passaven. Recordo que el començament d'El 9 Nou va ser molt divertit en aquest sentit. Explicàvem coses que sorprenien a la gent bàsicament perquè eren noves. Era la transició.

I en el periodisme esportiu va començar a passar el mateix. El que anava al camp, el que anava a buscar la notícia, sempre podia explicar coses. Segurament el canvi més important va ser l'arribada de Maradona, l'any 1982, i que en aquell moment sortís TV3 i Catalunya Ràdio. D'alguna manera, fins aleshores només hi havia una televisió i no hi havia futbolistes mediàtics. Quan arriba Maradona comença a venir gent de tot arreu. Comença a sortir la televisió catalana, no només l'espanyola. I comencen a sorgir les emissores d'aquí, amb producció pròpia. Crec que a partir d'allà és quan es dimensiona tot fins al punt actual. Amb tot això, penso que ara s'ha accentuat una tendència perillosa que és que periodistes d'esports, ara som periodistes de club. La premsa d'aquí fa de l'actualitat un culebrot en el que el subjecte és el Barça, el veí és l'Espanyol i l'enemic és el Madrid. I a Madrid fan igual amb els papers canviats i l'Atlètic de Madrid com a veí. Aquest *hooliganisme* ens porta moltes vegades a tractar els esportistes i no tractar l'esport. Parlem de

Fernando Alonso, però no parlem de la Formula 1. Parlem de si ens cau bé o malament Rafa Nadal, però no parlem de tennis. Aquesta és una tradició molt acusada, sobretot des de l'aparició d'un diari que comercialment va funcionar i que crec que va fer les coses molt bé, com és l'Sport. La seva informació era el Barça, a diferència del que feia el Mundo Deportivo, on la informació eren els esports. A partir d'aquí el factor Barça com a marca i relat va ser un producte comercial molt bo. Això d'alguna manera ha trastocat el context del periodisme esportiu. I el mateix va passar a Madrid quan va aparèixer l'As, que va apostar molt pel Madrid, i d'alguna manera va obligar a fer canviar el Marca d'una informació més esportiva a que el subjecte fos el Madrid.

Per tant, entenc que els riscos que correm ara són els de perdre perspectiva esportiva i fer-nos més còmplices dels partits; i amb les noves tecnologies i l'evolució periodística ser més consumidors que pensadors. Qualsevol pot fer un diari sense sortir d'una redacció. Poses la ràdio, la televisió, esperes els comunicats, et connectes a Twitter i Facebook, vas a Google i amb la informació que tens te'n pots sortir. Això abans era impossible.

En aquest sentit d'anar a buscar la notícia, David Simon, un periodista nord-americà i guionista que es va fer molt famós per fer la sèrie The Wire...

Sí, i tant

... Va treballar al *Baltimore Sun* molts anys, fins que va ser despatxat en una reducció de plantilla. Simon en moltes entrevistes que li han fet sempre ressalta que el periodista ha "d'aprendre a trepitjar el terra que té sota els peus".

Hi estic molt d'acord. El cas és que a dia d'avui hi ha molts emissors de notícies. Hi poden haver especialistes anònims que siguin molt millors que els redactors d'un diari, perquè la informació està a l'abast de molta gent. Ara bé, el que s'ha de fer és interpretar-la i tenir una mirada pròpia. El problema, per exemple, ara que ens hem acostumat a quedar-nos a les redaccions, és que tots veiem el mateix partit de futbol. Per la televisió només hi ha una càmera que transmet el partit. Si anem al camp, som nosaltres els que escollim què volem veure. I es poden percebre moltíssims detalls anant al camp que t'ajuden a percebre millor els partits i les coses.

S'ha de tenir gent a la redacció, però és imprescindible anar al lloc dels fets. El periodisme consisteix en explicar les coses que passen a través d'una interpretació personal, no una tercera mirada. Per això el periodisme és actualment tan homogeni. Perquè tothom acaba posant la mirada al mateix lloc i de la mateixa manera. No hi ha interpretacions personals. Hem perdut la vocació del relat. La única sortida que jo veig a la premsa escrita és el relat. Avui dia la informació ja la té tothom i per poder fer un relat, donar vida a un text, has de tenir la teva pròpia visió. Si no la tens, es converteix en una cosa insulsa que no té transcendència. I la única manera de recuperar això, com et deia, és recórrer els carrers, preguntar, contrastar i sobretot tenir un cert caràcter anònim. Un dels aspectes que està perjudicant molt el periodisme és la banalització per una part, és a dir aquests *shows* audiovisuals en els que el periodisme de tesis és més important que l'anònim, i també l'estridentència i el poc rigor en la que hem caigut en molts temes.

M'has parlat abans també del militarisme i el "periodisme de club". Tot i això, cert vincle o afinitat del periodista amb alguna entitat sempre hi ha set.

Això crec que el periodisme esportiu no ho ha dissimulat mai. Em fa molta gràcia quan els periodistes polítics diuen que els d'esports estem molt contaminats perquè som d'un equip. Com si ells no militessin en cap causa. Em nego a creure que el que cobreix les eleccions nord-americanes no és més prorepublicà o prodemòcrata, de la mateixa manera que l'enviat especial en un conflicte bèl·lic no prengui partit en ell. El que sí que crec és que d'això n'hem fet un gra massa.

L'objectivitat no existeix per mi. El que existeix és la honestedat i la dignitat. Això es practica assumint la sensibilitat de la gent, que cadascú pot tenir certes simpaties. Sinó, es cau en l'auto-censura, que és voler dissimular el que ets. Tot i això, la praxis del periodista ha de ser conseqüent amb la seva ètica. Jo, per exemple, no soc soci del Barça ni ho seré mai perquè considero que és incompatible en la meua feina d'informar sobre el club. Ara, no negaré que tinc certa simpatia amb el Barça, però això no em fa ser un enemic irracional del Madrid. A mi m'encantava la quinta del *Buitre*. M'agrada el joc, l'esport, i com a tal tindrè més o menys simpaties, però no em faré un esclau irracional d'uns colors.

Aquest esclavisme que comentem, no sé fins a quin punt ve donat per la transcendència dels clubs en la presa de decisions a nivell global en un país.

Estem en una època en la que la comunicació corporativa va en augment. Mentre els mitjans tradicionals estan decreixent i tenen problemes, la comunicació corporativa va creixent. Aleshores, al marge d'això, no només la pressió o les notícies que generen son tantes que gairebé ja pots oblidar-te de fer el teu propi diari perquè ja et ve fet, sinó que a més ho vinculen a relacions comercials. Si tu et portes bé, nosaltres ens portarem bé a canvi de promocions, publicitat... En canvi, si tu no et portes bé, no tindràs res d'això. És una situació complexa. No diré que et compren, però sí que condicionen la teua informació. Avui dia la premsa esportiva ven, sobretot, per promocions. La publicitat ha baixat molt i el que està en crisi és el negoci periodístic, no el periodisme. I aquí les empreses fan el que volen, perquè el periodisme sempre es reinventarà. Ara, la manera d'expressar-ho és diferent.

Ens havíem acostumat que amb el periodisme s'hi guanyava molts calers, tothom era molt independent i lliure, però ha arribat un moment en el que pel descens de vendes i publicitat, que eren els dos factors que influïen més en la premsa esportiva, han fet que la gent busqués solucions: Una, convertir la premsa en una revista social. Les penyes, la funció que fa el club... i això acaba portant a tenir certa complicitat, no un distanciament respecte l'entitat. I això no només passa amb la premsa esportiva.

Et volia parlar de les xarxes i la seva influència en el periodisme. No sempre t'has manifestat sobre aquest tema amb molt positivisme. Què creus que estan aportant?

Com totes les noves tecnologies, són importants. Han democratitzat molt la informació. Hi estic a favor, però com a complement, no com a únic consum. Sempre he tingut la teoria que Google atrofia la memòria. La gent creu que posant-

hi un nom ja et sortirà tota la informació i abans no era així. Havies de buscar un llibre, i aquest et portava a un altre llibre... i era un treball de formació. Ara la gent no te cap sentit del que és llegir o buscar la informació.

A Twitter hi ha molt gent que té informació i la vol compartir, així com també n'hi ha que només intoxiquen. Per tant s'ha de saber fer una discriminació positiva de la xarxa que, en el fons, és el que ha fet sempre el periodista. Jerarquitzar, discriminar i interpretar notícies. Aleshores, tot això s'ha convertit en un gran contenidor en el que cadascú ha de saber què li interessa i què en vol treure. Això va en funció de la teva formació, del mitjà on treballis i de la vocació. Fer veure que a Twitter no passa res em sembla un error, així com també m'ho sembla condicionar-ho tot a aquestes xarxes. Perquè al que afavorim si s'interpreten com a única font és a cert conformisme i sedentarisme, que acaben incidint en un sector que ens n'hem oblidat amb el temps com és la formació professional. Els periodistes se suposa que han de saber escriure, més bé o més malament. Últimament, les xarxes han provocat una economitxació del llenguatge que fan que la gent perdi el gust per escriure i que relativitzi les faltes d'ortografia o el que és la sintaxi. Això s'explica perquè s'ha banalitzat. Si fas una falta d'ortografia no passa res, si està mal escrit però s'entén ja n'hi ha prou.

Precisament les noves tecnologies i la formació van molt relacionades en els últims anys. A les aules, les presentacions digitals en diapositives són més una costum que un complement. A vegades, fins i tot, com una mena d'escut que no aporta elements addicionals a l'ensenyament. Creus que les tecnologies poden justificar d'alguna manera la metodologia amb la que es forma?

L'ensenyament s'ho hauria de fer mirar. Abans molts professors abusaven de la classe magistral. Ara molts omplen el buit amb presentacions digitals, blogs i la nova informació. És bo escriure, però la gent ja escrivia abans. Per escriure no es necessitava un blog. Jo a casa meu ja feia els meus escrits, el que passa és que només els llegia jo. Tothom qui té una vocació periodística escriu. De fet, qui té una vocació periodística i no escriu no l'entenc. Una altra cosa és que ara hi hagin nous formats amb els que tinguis més visibilitat. Però tu et fas periodista per escriure, i quan no tens un mitjà tradicional per expressar-te, ho fas de les teves pròpies formes. D'una manera més íntima si vols. Però aquesta necessitat d'escriure és intrínseca al periodista.

És veritat que els mitjans tradicionals ara ja no absorbeixen els llicenciats. Per tant, quan als periodistes se'ls hi diu que el seu futur està en tenir la seva pròpia marca, és una alternativa. Però el que no podem fer és renunciar als mitjans tradicionals com a tals, per més que hi hagi una crisi econòmica, ni als públics. Hem d'incidir i hem de veure que és necessària una reconversió i fer un altre tipus de periodisme, però no renunciar-hi. El problema del periodisme és que els periodistes hem renunciat a ser els protagonistes d'aquesta transformació. Ho estan fent les empreses, que no necessàriament són periodistes. Jo veig cada dia que les redaccions dels mitjans de comunicació estan ocupades, per bé o per mal, per gent que tant li fa portar una funerària o un diari, que són grans economistes però que no tenen sentit del que és el periodisme.

En aquest aspecte, hem perdut el sentit de la professió. El periodista no és una persona que es faci ric amb la seva feina. Els meus herois eren borratxos,

sedentaris, però escrivien i parlaven de puta mare i eren gent collonuda. Això era el periodisme. Ara, si hem convertit el periodisme en una qüestió sobre la fama, la popularitat i els diners, ens hem equivocat. Molts periodistes han tingut problemes econòmics durant la seva vida perquè o canviaven d'empresa, o el director decidia un dia fotre'l fora... amb això vull dir que és una professió que té el sentit del risc i l'aventura *per se*. I si tu no tens aquest sentit vocacional, malament. Si anem a buscar en el periodisme un treball fix com el que hi pot haver en una entitat financera o en qualsevol empresa convencional, jo, tal i com he entès la professió, estic equivocat. És possible que sigui una qüestió generacional i jo, òbviament, no sé què penseu els periodistes de la vostra generació. En el meu cas, simplement no havia aspirat a res més que escriure i explicar el periodisme. I he tingut la sort de que una cosa amb la que jo m'hi passava moltes estones, que eren els partits del Barça, poder-ne fer cròniques. Llavors ha vingut afegit el tema de ser redactor en cap i altres coses, però en el fons faig el que volia fer. No vaig plantejar-me la feina amb l'objectiu de guanyar-me la vida fent periodisme. No ho sabia! Jo el que volia era ser periodista, amb totes les conseqüències. I ara crec que hem creat una societat molt consumista i aparent, en la que tu d'alguna manera has de formar part d'aquest *Star System* si no vols estar fora. Doncs miri, jo aquest *Star System* me'l passo pel forro dels pebrots.

Hi ha una gran diferència entre ser popular i tenir prestigi. La popularitat és relativament fàcil d'aconseguir i el prestigi és molt difícil. Llavors, tu tries: o pots entrar en el món de veure qui la diu més grossa, o pots anar en un món més discret i més anònim. En això, els que venen aquí al diari o a vegades quan fem xerrades sobre com reconvertir els mitjans, dic que a tots els periodistes els hi recomanaria dues coses: treballar en una agència de notícies per aprendre a ser anònims, i estar en una redacció d'esports per viure el ritme frenètic en el que es treballa sense ser ni més ni menys transcendents. Vestidors, ambients, zona mixta... tots els gèneres periodístics. A partir d'aquí, segurament molta gent tindria una visió molt diferent de la que té ara del periodisme.

Avui dia, està molt estesa la visió del periodisme com a aparador. Segurament molta de la gent que entra a la Universitat no estarien disposats a tenir una feina que no entengui d'hores de tancament ni de dies festius, per exemple. El periodisme és vist com un aparador perquè 100.000 persones et vegin. Fent o dient que ja és un altre tema. Amb això molta gent en té més que prou.

I és una visió tan legítima com l'altra.

I tant, i tant.

S'ha desenvolupat molt un gènere, que és l'opinió, que s'està menjant la informació. La opinió derivada en la figura del tertulià. Per què l'opinió és més important que la informació? Perquè creiem que ja està tot dit, que la informació ja no existeix, sinó que simplement és un procés. Jo crec que la informació encara existeix. El que passa és que ara és més difícil d'aconseguir perquè la comunicació corporativa i les empreses periodístiques ja generen les seves pròpies notícies. No és com abans, que no tenien un discurs, i això fa que la gent prefereixi opinar que informar.

L'opinió hauria de ser l'etapa final d'un periodista. Per poder opinar, abans has hagut d'informar molt. Que quan arribi un moment en el que fas columnes d'opinió s'accepti per la teva experiència, pel teu rol i perquè ara ja no pots moure't i recórrer els carrers, et costarà més. Hi ha un etapa de la vida en que la feina és informar. I informar és ser saberut, ser curiós. Si el periodisme no té vocació i curiositat està mort. I la vocació i la curiositat, tal com s'ha muntat la nova societat, tenen més obstacles, perquè et neguen la informació que abans t'era més fàcil d'aconseguir. Això provoca una certa impotència, desesperació, però continuo pensant que hi ha d'haver vocació, curiositat i honestedat per fer bon periodisme. Si no ho tens, estàs mort. I la curiositat no només és Twitter i Facebook. És llegir llibres, anar als llocs, conèixer gent, no perdre el temps. La vocació és voler explicar coses, saber que és més important la notícia que la teva firma. Ara això és al revés i per això ens volem projectar a través d'una tertúlia on la gent parla, i parla, i parla, i parla sense haver estat als llocs ni tenir coneixement. Simplement perquè cau més bé, o crida més, o crida menys. És més fàcil ser tertulià que periodista.

S'ha de recuperar el sentit d'informar, i no només des del corporativisme. Ara, hi ha molta gent que fa comunicació corporativa perquè ho vincula a un sou. Però mira, jo t'ho dic: A El 9 Nou vaig començar que cobrava 5 duros la notícia, que no em pagaven ni la benzina. La meva mare, pobra dona, va haver de treballar com una cabrona, jo vaig haver d'estudiar amb beques i la feina no sortia tan fàcil. És evident que ara s'ha complicat més. Però el que volíem era sortir al diari en un breu o una columna. Aquest fet era més important que el que poguessis guanyar. Ara la gent ha canviat molt. A vegades quan al diari tenim un becari ens pregunta "on va lo meu?", assimilant que el que fan sortirà. I els sèniors, els que ja porten dies dedicant-se això, diuen "per menys de 60 línies no m'hi poso". Home, ni un extrem ni l'altre. És qüestió de gimnàstica. Potser lo del becari és molt bo i allò són les 60 línies, o el que fa el sènior en mereix 90 i lo del becari no entra. És tot qüestió de jerarquitzar, processar la informació i d'apostar.

Agafem el partit del Madrid d'ahir (Madrid-Schalke, partit de tornada dels vuitens de la Champions League 2014-2015) i no l'han vist igual a Madrid que a Barcelona. El mateix partit! Ja estem fent més opinió que informació. Estem buscant, com definia una frase d'Enric González en la que hi estic molt d'acord, masturbar al lector. Allargar el seu estat emocional. Dir que el Madrid està angoixat, que faran fora l'entrenador, etcètera, és el que vol l'aficionat del Barça. Ara bé, i si el Barça empata a Eibar? Quants diagnòstics hem fet del Barça aquesta temporada? Que l'equip no juga bé, Messi ha de marxar, Luis Enrique no val... i ara de cop i volta és al revés. Home, doncs què vols que et digui.

El periodisme esportiu, deia Andreu Mercè Varela, inventa cada dia una realitat per l'endemà desmentir-la i crear-ne una de nova. I això ens passa massa sovint. No ens podem quedar en aquesta màquina consumista que és prèvia-partit-ressaca i amb això vivim cada setmana.

Aquests dies parlem del City i ho fem com si els coneguèssim de tota la vida. Abans els diaris enviaven un corresponsal deu dies abans perquè publicuessin històries de l'equip. Com que ja ens arriben imatges per la tele i hi han alguns corresponsals, l'empresa et diu que no fa falta anar-hi. Que vol dir que no fa falta? El diari ha de tenir la seva pròpia mirada! Els corresponsals estrangers cada cop estan minvant més. La gent no envia corresponsals en determinats llocs, i menys a les zones de conflicte. Per què? Perquè tenen por que els segrestin o passi qualsevol cosa.

Llavors hi ha molts *freelance* i gent que es guanya la vida pel seu compte, que ofereix el seu contingut en el que les empreses compren o no compren. Com si fos un gran mercat.

Em parlaves abans de les dues versions que es tenen d'un mateix partit de futbol. On està la línia que diferencia la informació interpretada i analitzada de la opinió interessada?

El que no es pot fer és negar els fets. Els fets es poden interpretar de manera conservadora o progressista. Es pot interpretar un partit des del punt de vista culer o des del madridista. Ara, els fets no es poden negar. Llavors aquí cal veure quins són els fets, explicar-los i interpretar-los cronològicament, separant la informació de l'opinió. Posaré un exemple. Hi ha un article molt interessant del Gregorio Morán, de les *Sabatinas intempestivas* a La Vanguardia, que diu "*la prensa se vuelve blanda*". En l'article explica que el Barça, el dia que va presentar el projecte Foster, va coincidir amb una vaga que hi havia a la Vall d'Hebron. Sistemàticament, tots els diaris en la seva portada van obrir amb com quedaria el Camp Nou un cop fet el projecte Foster, obviant la vaga al Vall d'Hebron. I allò era una virtualitat. El Camp Nou de Foster mai existirà i ho vam vendre com si fos un fet consumat. Això és la virtualitat, no els fets. Els fets eren a la Vall d'Hebron. Lo altre no era res.

Amb això vull dir que és evident que existeixen els fets i que és bo que hi hagi pluralitat informativa perquè cadascú triï el que vulgui. Ara, el que has de vigilar és de no enganyar a la gent. Tornem al partit del Madrid d'ahir. El Madrid va jugar malament? Sí. La posició d' Ancelotti és dèbil? Sí. Cristiano està en un estat de forma complicat? Sí. Això vol dir que el Barça guanyarà la Champions? No. Com ho demostres això? Per exemple amb una de les coses que s'està posant molt de moda: el periodisme de dades. Amb això pots provar l'estat de forma de Cristiano Ronaldo.

Però tampoc cal passar-se. Ara la premsa europea esta fent una cosa acollonant, que és americanitzar-se. Quantificar-ho tot. Els americans quantifiquen tots els esports que es juguen amb les mans i que són més de precisió. És una qüestió de cultura que prefereixin això. A Amèrica no han entès mai el futbol convencional. Per tant, ull amb l'ús que fem de les estadístiques. No podem dir que Messi és el jugador que menys ha corregut com a símptoma de que és un gandul.

Amb tot això estem fent també una cosa molt difícil. A la premsa americana sempre juguen Lakers contra Celtics, mai Los Angeles contra Boston. Aquí quan juguen Barça contra Madrid, juga Catalunya contra Espanya, Messi contra Ronaldo... Per què? Perquè la vella Europa és molt més antiga que Amèrica i hi han moltes connotacions. Hi ha hagut una Primera Guerra Mundial, una Segona Guerra Mundial, hi ha nacionalismes i uns components que els americans no tenen. Ara, segurament moltes de les praxis que fan els americans ens haurien de servir per interpretar millor els fets i no ser tan subjectius, o intentar ser més honestos.

Probablement el producte estrella del periodisme esportiu és la crònica. Ara bé, amb les revolucions del moment, fins i tot un tuit del Barça oficialitzant que Busquets ha renovat fins l'any 2019 és periodisme esportiu. I, des del meu punt de vista, també molt necessària aquesta informació pura.

Tot és necessari en el periodisme. Avui dia, esperar a comprar el diari a l'endemà ja no té sentit. El diari no podrà competir mai amb les xarxes ni amb les seves pròpies edicions digitals. De fet, les edicions digitals han sorgit per tal que els diaris intentessin competir amb les xarxes socials. Si aquesta tarda s'anuncia la renovació de Busquets, pot treure la notícia qualsevol periodista. Ara bé, l'endemà al diari imprès aquesta notícia per si sola no té sentit, perquè ja ha sortit. Ha d'anar acompanyada del relat. Així doncs, estem parlant de dues informacions complementàries, que les pot assumir un propi mitjà.

També és possible que la gent que està capacitada per fer els tuits no ho estigui per fer el paper, que aquest crec que és el gran contenciós que hi ha. A vegades vas a una roda de premsa i abans deien "Luis Enrique anuncia que dimitirà". Llavors ho explicaven, tu ho apuntaves, s'acabava la roda de premsa i preguntaves, amb la pregunta contrastaves i l'endemà sortia la notícia. I avui dia això no té sentit. Però clar, quan tu comences a escriure a la web que Luis Enrique anuncia que dimiteix ja t'oblides de preguntar, de repreguntar i de contextualitzar, perquè una web t'exigeix aquest tipus de periodisme. Per tant, què s'ha de fer? Intentar complementar els dos tipus d'informació. I aquesta és la gran catarsis generacional. Les joves generacions estan més preparades per un treball immediat, i les més grans pel relat. Com pot evolucionar això? Jo penso que la premsa escrita impresa acabaran sent setmanaris, o publicacions de molta contextualització i reflexió del que ha anat passant durant la setmana. Perquè les noves tendències, pel que sembla, diuen que de dilluns i divendres la gent llegeix molt més a través de tauletes i mòbils. En canvi, al cap de setmana estan menys connectades a les xarxes socials i es llegeix més el paper, perquè hi ha més temps tant per llegir com per reflexionar. Per tant, seran el complement.

I la gent consumirà aquest periodisme més dens, que requereixi "mastegar" més la informació?

Aquí surt el problema de que la gent no llegeix. Els índexs de lectura d'aquest país... Totes les revolucions d'aquest país es donen per assumides sense haver-les fet, fins i tot l'agrària. La revolució agrària no ha existit a l'Estat espanyol, però la gent la dóna per feta. Aquí la gent també dóna per fet que t'has de passar al món digital i s'ha assumit sense que s'hagi paït aquest canvi. I les coses no van així.

És a dir, si els índexs de lectura fossin molt elevats i la gent llegís llibres, i informes, i informació complementària de la que parlàvem, doncs seria una cosa. Però jo tinc la sensació que aquest país, pel llaç que porta des de tota l'etapa del Franquisme, li costarà posar-se al dia. Jo de vegades intento recuperar textos dels temps de la República i aquí hi havia uns cronistes extraordinaris, que feia relats i que ho feien de poliesportiu. No només futbol. Era una societat molt rica i molt plural, que es va trinxar amb la dictadura de Franco, es va monopolitzar tot amb el cultiu del futbol i a partir d'aquí s'ha hagut de tornar a fer tot. La gent llegeix, però li interessa l'esport o li interessen "els seus"? La cultura esportiva d'aquest país és molt escassa. Ara estem veient que a partir dels Jocs Olímpics del 92 s'ha fet un canvi qualitatiu amb moltes coses, però fins el 92 només existien els Barça-Madrid pràcticament. I els altres eren herois socials. Tampoc hi ha hagut una educació especial. A les escoles als nens no se'ls ensenya a fer esports, se'ls ensenya a jugar a futbol. I a les noies a bàsquet o a voleibol. I aquí també hi ha d'haver una acció de l'ensenyament en el gust per l'esport. I a partir del gust per l'esport podríem

canviar les coses. És un problema complex, però que d'alguna manera jo crec que té solució.

Quan visites la pàgina web d'un mitjà esportiu i busques les notícies més visitades ja no sorprèn si veus que són les més morboses. Al cap i a la fi, doncs, això és el que la gent vol. Però el periodisme ha de ser el que la gent vol o el que la gent "necessita"?

Perquè la gent cliqui també pots fer trampes posant paraules clau. Poses "pit", "cul", "Messi", "Ronaldo" i t'assegures visites. Però és cert que molts textos que a mi m'han costat molt temps fer, són dels menys llegits. I mira que per mi han estat els més importants. I molts textos que eren més banals i intranscendents han estat els més llegits. La percepció de la gent no és la mateixa que tinc jo. Doncs aquí hi ha un problema o un conflicte.

El diari va eliminar fa temps una cosa que era molt important. Hi havia dues classificacions: la de les notícies més llegides i la de les més valorades. Curiosament no sempre coincidien, però ara ja no surten les notícies més valorades, només les més llegides. Per què ja no hi és? No ho sé, i mira que era un exercici que estava molt bé, perquè una cosa és el valor que tu li dones a una notícia i l'altra la gent que s'ho llegeix.

En qualsevol partit del Barça et recomanaran que posis la paraula "Messi" a la crònica, així sistemàticament tota la comunitat mundial que està pendent del jugador clicarà per aquella notícia. Una altra cosa és que cliqui, la miri, no li interessi i la deixi estar. Però ja l'ha clicat. Per altra banda però, tu has col·locat el nom de Messi en un partit en el que pot no haver tingut cap transcendència pel sol fet de cridar l'atenció. Això és fer trampa.

Si tu només estàs pendent de les visites, dels seguidors que tens i de la repercussió del que fas, això et pot acabar influenciant en la teva feina. És bo que tinguis uns indicatius i que d'alguna manera puguis corregir, però primer qui t'ha de fer veure les coses ha de ser gent amb autoritat moral: la gent que dirigeix el diari. Jo estic més pendent del que em diu el director que no pas dels tuits que m'arriben. Perquè jo formo part d'un col·lectiu, d'una secció, i si tota la feina que fem anés dirigida a buscar un nombre més alt de visites ja et confirmo jo que els continguts del diari serien molt diferents. És possible que això et digui que jo estic equivocant, que em destituïran i posaran un altre redactor al meu lloc, però m'és igual. Jo estic pendent dels criteris professionals, dels col·laboradors i de la gent que tinc per dir el que farem. En el moment en el que prenem aquella decisió, l'endemà ens ho mirem i ho comentem. "Ostres, aquest titular amb lo que ens va costar, eh" i resulta que és el menys clicat. Doncs bé, què hi farem.

Aquesta setmana, per exemple, vaig fer una història que em va sorprendre negativament però em va refermar amb la meva sensació. El Barça va jugar contra el Rayo a les 12 del migdia. Llavors tu ja no pots sortir al paper amb la mateixa crònica que has fet a Internet. Internet et demana una crònica immediata. En canvi, al paper no pots mantenir la mateixa. No pots dir "és la meva crònica i es queda així", i una merda! Arriba l'endemà, no has posat la crònica al paper i llavors hi ha gent que es queixa perquè no ha vist la crònica. I tu, el que has acabat fent és una història, com la que vaig fer, que es titulava "El difícil art de governar la lliga". Vaig dedicar-hi gairebé quatre hores a buscar, construir tota la història... doncs pum, va ser dels articles menys llegits. I per mi hi havia molta més informació que no pas a

la crònica, que era un relat, més o menys ben escrit, d'un sol partit. I va tenir moltes més visites.

Per tant, amb tot això, la percepció que tingui la gent jo li diré "doncs miri, seré un anacoreta o el que vulgui...". Ara hi han formes alternatives: les revistes com Líbero o Panenka. Reportatges d'aquest estil tenen una sortida. S'hi guanyen la vida? No ho sé, però són escriptors o periodistes que tenen el que comentàvem del relat, compatible evidentment amb la informació instantània.

Però el que determina que els mitjans segueixin en peu són les visites i els clics. Això ha provocat una uniformització dels continguts esportius dels mitjans...

Però clar, és que els diaris han caigut en una cosa que és el mateix que fan els índexs d'audiovisuals, que jo no m'acabo de creure. Jo creia en la venda al quiosc. Perquè si tants diaris hi ha, tants diaris vens. Ara, això es va començar a falsejar amb les promocions. Deies "venies tants diaris"... Fals! El diari te'l podies trobar al metro o a molts llocs i regalat. I es va començar a dessacralitzar el que era la venda. Simplement "perquè nosaltres difonem més, venem més". Absurd! Els diaris han fet trampa i són víctimes de la seva pròpia trampa. Quan jo vaig entrar, El País tenia un màxim de publicitat. No n'admetia més. I va arribar un moment que van dir "home, som burros, hem d'admetre més publicitat, guanyarem més calers, serem més independents". Al cap de 10 anys, no només va admetre més publicitat, sinó que també promocions. On estem ara? Doncs estem al començament. Hi ha poca publicitat, però ara ja no arribes a la que abans descartaves. Per tant, què és el que ha fracassat? Els diaris han venut molt més del que els seus articulistes feien, han venut el producte afegit, la publicitat que venia el diari. I lo que, d'alguna manera, se n'ha anat a la merda ha estat el negoci, però no el periodisme. Jo continuo pensant que molta de la difusió ha estat inflada, artificial. Perquè era una lluita de veure qui venia més. És com ara el tema de la premsa escrita, que es diu que ja s'acaba i no en sortirà més. Escolti, és renunciar a un lideratge! Hi ha diaris que encara fan premsa escrita i creuen que això té un valor. Que s'ha de reconduir? Sí. Ara bé, el que no es pot fer és exterminar perquè sí. Perquè, com t'he dit abans, els interessos comercials no són els mateixos que els interessos periodístics. No sé si tornarem a les revistes alternatives. Cada cop hi ha més gent que surt d'estructures empresarials perquè no casen, o perquè els han destituït, o perquè no s'hi troben bé, i es busquen la seva pròpia publicació perquè entenen que els llocs on treballen no els hi publiquen les seves històries. La pressió ideològica, la pressió de control que hi ha en els mitjans convencionals avui dia és més gran pels deutes que tenen molts diaris que no pas abans. Si tens deutes, el que et deixa els calers no vol que parlis malament d'ell. I tu parlem de quina empresa, avui dia, de les més grans, està sanejada?

Cap.

Quan jo vaig treballar al Grup Mundo, el grup va fer fallida. Molta gent es va quedar al carrer i molts dels quadres directius d'avui dia dels diaris de Barcelona són formats al Grup Mundo. En aquella efervescència política, era un periodisme brutal. Si vols tu de vegades fins i tot un punt àcrata, provocador, però molta gent

va aprendre al Tele Exprés o a El Mundo Diario. Ningú pensava en fer-se ric i guanyar calers aleshores.

Les empreses han d'estar ben gestionades, clar que sí. Vol dir que hi haurà viabilitat. Però la fragilitat dels diaris ha estat sempre permanent. Anem repassant totes les èpoques, quantes empreses han fet fallida? La diferència és que ara estem dient si desapareixerà la premsa escrita, o es reconvertirà, cosa que fins ara no s'havia discutit. Jo crec que es racionalitzarà i es farà d'una altra manera, però continuo pensant que serà necessària per anar interpretant tota la informació que s'aconsegueix i que, actualment, donen més els mitjans digitals.

El periodisme avança en el temps, però, com hem anat comentant, està en una espècie d'involució. Tot això pot acabar esclatant d'alguna manera?

No sabria dir-t'ho. No sóc Nostradamus ni ser fer previsions. Tampoc sé si esclatar significa començar de zero. Lo difícil serà trobar un *click*, allò que en el futbol en diuen tocar fons. Però qui decideix que has tocat fons i que t'has de reinventar? Què vol dir tocar fons? Tothom busca una fórmula però ningú l'ha trobat. Ni els diaris nord-americans, ni els anglesos, ni els alemanys. Tothom està buscant models que funcionin, i alguns se'n surten més que d'altres. Jo crec que cadascú a la seva manera tocarà fons, no serà d'una forma comú a tots als mitjans.

També és possible que el canvi no només sigui periodístic, perquè crec que el que s'ha de mirar de canviar és la mirada sobre el periodisme. Els periodistes han de decidir perquè volen ser periodistes.

En aquest sentit, tu per dir que estàs frustrat ha de ser perquè no trobes feina o perquè el periodisme ha canviat. Llavors ara es barregen dos mons que són el sentimental i l'econòmic, de mantenició, i això fa que la crisi sigui molt més aguda. Però sí que d'alguna manera hi ha d'haver un moment que es decideixi que hem d'espavilar, hem de reconvertir-ho. Com? Quan? Se m'escapa, no sé dir-ho.

En aquest moment crec que hi ha a les empreses un conflicte generacional mal resolt, que és que tots els periodistes que comencen a apropar-se als 60 anys només tenen ganes de fotre el camp perquè se senten, moltes vegades, inútils i maltractats perquè ja estan amortitzats per les empreses. I en tant que amortitzats, no s'utilitza tot el seu potencial. I s'utilitza l'excusa que no s'adapten, o no ens adaptem, que jo també avui dia ja m'hi fico, a les noves tecnologies. Però crec que últimament fem més cursets i més històries de noves tecnologies que periodisme. I hi ha una certa tonteria al voltant de tot això.

Jo conec a Gianni Mura, que per mi és un dels millors periodistes italians, que escriu sobre ciclisme, futbol... i va amb una Olivetti, perquè ell diu que no sap escriure amb un ordinador, que "amb un ordinador fa un bistec". Amb un ordinador tot té un caire provisional: Els textos van i venen, les paraules puguen, baixen, s'esborren... En canvi ell amb la seva Olivetti després d'una paraula en posa una altra, i després una altra, i després una altra i anar fent. Abans d'escriure, pensa el que vol escriure. És un procés psicològic. Clar, i quina empresa periodística aguanta un Gianni Mura? Ningú. Diran que "clar, està antiquat", però i el seu valor informatiu? "Però clar, és un gran cost, hem de contractar una secretaria i el fax i qui el passa...". I des del meu punt de vista, el que està destrossant el periodisme és que cada cop hi ha menys periodistes i més màquines d'encarregar. És un concepte que dic perquè a les empreses periodístiques cada dia hi ha una persona que agafa el telèfon per encarregar-te una cosa. Tothom

encarrega, però dels que produeixen cada cop són menys. Estem creant càrrecs i càrrecs, una infraestructura increïble. Aquí hi ha un altre procés que a mi també em preocupa molt, parlant dels cronistes i la opinió: Cada vegada que t'apugen el sou et canvien la gorra. Tu per exemple pots agafar i anar a Anglaterra, Alemanya o Itàlia i veus cronistes que tenen 70 anys i només volen ser cronistes. Aquí pots ser molt bo en una cosa, però després ja et fan redactor en cap, i després sotschap, i després cap del sotschap i cada cop et van allunyant més de la notícia. Deixes de fer el que sabies fer perquè, com que t'han apujat el sou, significa que t'ha de canviar el càrrec. I no és això. La gent pot ser molt ben pagada fent exactament el que sap fer. Crec que hem inflat les redaccions de molts càrrecs superflus i ens estem oblidant del periodisme. Per això si els periodistes no participem del negoci, malament. Per mi el *click*, el tocar fons, es tornarà a remuntar quan els periodistes tornin a ser protagonistes del seu propi producte, que no ho siguin gent que tant els hi fa portar una cosa com una altra. Per mi aquest és el punt de la crisi, el més important. Ens hem deixat prendre els diaris pels mitjans. Ja no existeixen diaris *per se*. Tots els diaris esportius formen part d'un grup de comunicació, i això condiciona molt la política.

Per tant, el primer pas és que els periodistes tinguin interès en controlar el procés de producció. Actualment estic acabant el mandat que em toca de la Junta del Col·legi de Periodistes. I ostres, és que nosaltres ni respectem el Col·legi de Periodistes. Altres professions tenen uns mecanismes o uns organigrames que són útils i imprescindibles pels seus professionals. Amb el periodisme hi ha la idea que el Col·legi no serveix per a res. Si no som capaços ni de crear els nostres òrgans interlocutors de les coses que ens preocupen, malament anem. Actualment el Col·legi de Periodistes ofereix cursos de formació per una quota anual pràcticament irrisòria, però la gent no es vol formar, el que vol és treballar. I això és un problema perquè de les facultats cada vegada surten més llicenciats i les empreses n'absorbeixen menys. I treballar costa cada cop més perquè hi ha més gent i s'ha d'estar més preparat. No és només una crisi de periodisme, és també un problema de descompensació.

I els pocs que absorbeixen, moltes vegades, s'escullen més per la visibilitat o el nom de la persona en qüestió, més que per la formació, els coneixements o altres criteris.

Val, però llavors un s'ha de dir què vol: Visibilitat o bona informació? Ja estem en el debat de sempre. És a dir, es pot defensar que "jo tal persona perquè és molt coneguda". Bé, és una opció. I per què és molt conegut? Aquest és el diagnòstic: perquè és molt escatològic, perquè en sap molt... Doncs no ho sé. Però és que ara estem generant una cosa que és lo més greu que pot fer un periodista: crear-se un personatge. Hi ha molta gent que s'ha desdoblant de personalitat. No són com surten a la televisió o a la ràdio, però els hi és més rendible fer el personatge que representen. I això ja està inventat de fa molt temps. Aquí, el gran inventor de tot això es diu Tomás Guasch. Tot el que estan fent ara Roncero i altres noms, Tomás Guasch, que és molt més intel·ligent que la majoria, ja el va fer aquest paper. És divertit, explica acudits, té molta ironia i va crear un personatges que fot conyes i tal. Però això ja es va inventar. Ostres, molts dels programes de ràdio que s'estan fent ara són esclaus dels monòlegs de Joan Capri o del senyor Casamajó. I ara busquem estereotips que ens permetin anar donant voltes sobre això.

M'has parlat abans de l'Olivetti i he pensat amb Manuel Vázquez Montalbán, un dels teus grans referents, i que era capaç d'escriure d'una tirada textos que molts no firmaríem en una vida. Què creus que ha aportat Montalbán al periodisme esportiu, sobretot al barcelonisme?

Montalbán, sent comunista, va predicar de dues coses que en aquella època eren un estigma i que avui dia la gent s'hi guanya la vida: la gastronomia i el futbol. Jo em conformava amb despenjar el telèfon de Vázquez Montalbán. Tenia l'honor de que quan estava per aquests viatges als mons de Déu, que no hi havia Twitter ni res d'això, trucava al diari per dir, des de Bangkok o on estes, "sóc Manolo, com ha quedat el Barça?". I el poder transmetre-li el resultat això ja era... ja t'ho pots imaginar. Era un personatge extraordinari per moltes coses. Primer perquè tenia una memòria prodigiosa. Ell no necessitava ni Google, ni Twitter, ni Facebook. Agafava un foli i amb mitja hora et feia un article. El seu procés era "vull escriure un article?" i li sortia mentre pixava, perdó per l'expressió. Això només està a l'abast dels escollits. Com que tenia aquesta memòria prodigiosa li permetia parlar de qualsevol cosa amb la màxima immediatesa. No era pedant. Era el col·laborador més anònim. Tu li demanaves un text i el tenies pràcticament com qui diu al moment, sense posar cap condicionant.

Per mi el Barça d'avui dia té les dues coses que l'han fet triomfar: el relat i la marca. En aquesta fusió trobem el gran exemple en Pep Guardiola. Doncs el relat el va fer Manolo Vázquez Montalbán. No hi havia marca. El Madrid només tenia marca, no necessitava relat. Quan el Barça va aconseguir una marca, és a dir que va guanyar, el Madrid es va haver d'inventar un relat perquè amb la marca sola ja no en tenia prou, i això va ser el victimisme de Mourinho. Però aquest relat és l'excusa perquè no deixis de tenir marca. Aquest relat, el del Barça, no hi és perquè no guanyis, hi és per explicar els motius pels que no guanyes. El procés és a la inversa. Amb el Barça després del relat ve la marca, i amb el Madrid després de la marca ve el relat. Per tant, en això ja va ser pioner. El Barça sense el relat de Vázquez Montalbán no hagués tingut l'impacte mundial que té. Ell va divulgar la causa culer, la va contextualitzar i la va analitzar. I què era Montalbán? Un culer, i mai ho va negar. En canvi, quan tenia prestigi, la gent no pensava si era un populista o qualsevol cosa. Ell escrivia de puta mare, podia agradar més o menys, i era el que comentàvem abans, el periodista que tots voldríem ser. O el que jo volia ser. Era ric? No. Tenia moltes propietats? No. Fama? Tampoc. Aleshores?

Avui Vázquez Montalbán, amb Facebook, amb Twitter, la gent llegiria totes les seves històries? Costaria més. Perquè llavors la gent no tenia xarxes socials, però ell va crear aquest relat del Barça. I a partir del seu relat, hi ha hagut molta gent que ha aprofitat aquesta tradició que té el Barça per fer llibre últimament i moltes visions que abans no tenia.

I és brutal perquè et posaré un altre exemple. Sembla que el futbol s'hagi inventat l'any 55 amb les Copes d'Europa del Madrid, però abans del 55 hi havia futbol. La Copa Llatina, que sembla que no existeix, la Copa de Fires, que sembla que no existeix, la Copa de les Ciutats... I al Madrid el va fundar un senyor que es deia Padrós, que era de Mataró i que era català. Però això per què es va obviar? Per la propaganda. La propaganda des de Madrid que va ser molt més fàcil perquè van posar tots els mitjans oficials al servei. En canvi la de Barcelona era anònima. El senyor Vázquez Montalbán era sol. I aquest és el valor. I que no és inventada la

història del Madrid, perquè hi ha Di Stefano que guanya 5 Copes. Ara, el que no es pot dir és que el relat del Manolo simplement és victimista perquè el Barça deixava de guanyar. No. El Barça havia guanyat, però s'havia oblidat aquesta memòria, i ell la recupera i la contextualitza. Després, com tot, et pot agradar més o menys. Però crec que jo l'admiraré tota la meua vida per això, per tota la interpretació que feia. I no només futbolísticament, sinó a nivell de novel·la. Per exemple, l'altre dia estàvem parlant d'uns articles sobre la possible final catalana de la Copa del Rei, que aquest és un altre tema! La virtualitat de la premsa: On és ara la final catalana? No ha existit ni existirà mai aquesta final, doncs espera a que es produeixi per publicar! Quantes pàgines hem omplert? Bé doncs, buscant informació vaig dir: No n'escriurem una línia d'això. M'és igual que em fotin fora, però no s'ha produït. Quan arribi el dia ja en parlarem. Després diran "és que ja ho ha dit tothom a aquestes alçades". Home, depèn. Jo explicaré el que cregui que el meu diari ha d'explicar. Doncs com deia, en la recerca vaig recuperar una cobla del Manolo de quan parlava del derbi català. És a dir, que aquí hi havia derbi en aquella època. Hi havien dues cobles que cantaven els nens del Raval que deien: *"Dos cosas relucen más que el sol, las cinco copas del Barça y la mierda del Español"* / *"Si a tu ventana llega una paloma trátala con cariño porque es del Barcelona, si a tu ventana llega un mussol fot-li cop de roc porque es del Espanyol"*. Això és el que cantaven els nens del Raval i estàvem investigant ara què cantaven els nanos de l'Espanyol. Però amb això vull dir que ell, d'alguna manera, si tu rellegeixes la seva obra, si que després l'has de contrastar i qüestionar o el que vulguis, però hi han uns punts de partida que sense el seu relat la difusió de tot el missatge del Barça, el 'Més que un club', hagués set molt més minsa.

Després de tota aquesta conversa, una possible idea seria que els diaris s'haurien de "prohibir" treure el màxim benefici?

O que s'invertís en la pròpia redacció, o en millorar el procés productiu de fer notícies. És que no invertim en periodistes! Quan fa que els diaris no fitxen periodistes, però en canvi fitxen gent pel desenvolupament tecnològic i tota la pesca? Però els diaris, per millorar, han de fitxar els millors i han de competir. Abans els periodistes canviaven d'empresa, ara no. I per què la gent no fitxa periodistes? Perquè no hi han calers. Doncs bé, qui fa una aposta per dir "jo tinc capacitat d'endeutament hi invertiré diners per tenir els millors periodistes i demostrar que amb els millors jo puc competir amb el que sigui". Després hauràs d'encertar o no, però crec que, en el fons, el que hem de buscar son periodistes. I escollir els bons periodistes no és fàcil, perquè avui dia qui és bo i qui és dolent? A quines proves sotmets? El currículum serveix per alguna cosa actualment? Vosaltres quan sortiu de la facultat el que us diuen és que us heu d'anar passejant per mitjans convencionals i portar el currículum? Què es miren per un becari? Com qualifiquen? Tot aquest procés és el que s'ha d'anar transformant. I llavors jo l'únic que reivindico és que els periodistes hi tinguin alguna cosa a dir, que no sigui només una tasca pels encarregats dels consells de direcció.

Posaré un exemple: Les direccions d'avui dia d'on estan més a prop, de les redaccions o del consell d'administració? I la meua vocació era que el director estava a prop de la redacció, i la direcció exigia, recriminava i maltractava, fins a cert punt, a la redacció. Ara bé, et defensava davant el consell d'administració. Et

portava fins les últimes conseqüències. Abans quan et trobaves el director pels passadissos o pixant el lavabo, feies el comentari. Quan et cridava al despatx et cagaves a les calces, perquè tenia una autoritat moral sobre tu. Avui dia, en aquests mons han canviat les relacions laborals i estem en una etapa de transformació. I crec, tornant a la pregunta del tocar fons, que aquest canvi l'heu de liderar els joves. D'això sí que no en tinc cap dubte. Ara, us hi haureu de posar. No sé si declarar la guerra, si dir que s'ha d'inventar un nou tipus de periodisme o què fer. Els avis a mesura que es van fent grans es fan més sedentaris. Et sents més prescindible i això crea certa incomoditat i uns mecanismes de defensa. Ara quan ens diuen que als 60 anys ja ens volen jubilar perquè ja estem amortitzats a mi em sembla un crim, perquè hi ha gent que amb 70 anys és més madura que amb 35, però bé, això ja és una altra qüestió. Com deia, per canviar tot això, ho heu de fer els joves. Les revolucions i els canvis es fan des de l'ambició, des de la gent que vol canviar les coses, no els que ja les han viscut.

Josep Maria Puig, cap d'esports de Televisió de Catalunya

Seiem en una aula de la Facultat de Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona, just després d'acabar una de les classes de Periodisme Esportiu, assignatura optativa que en Josep Maria Puig imparteix de febrer a maig. Al mateix espai on ensenya, fa anys hi va passar com a alumne. Des que va començar la carrera de Periodisme, va tenir clara la importància de la part pràctica en aquesta professió. Va iniciar la seva trajectòria, mentre estudiava, col·laborant al diari El Punt i a ràdio ONA de Girona en les seccions d'esports. En l'últim any de carrera va realitzar la beca de pràctiques a Televisió de Catalunya. Precisament en aquell mateix curs, la Corporació va convocar oposicions. En Josep Maria s'hi va presentar amb la carrera ja finalitzada i la tranquil·litat de la contractació com a professional als mitjans gironins on col·laborava. El procés de selecció per la televisió pública va durar un any, va superar totes les fases i va ser un nom més a la llista d'espera de Televisió de Catalunya. Mentrestant, seguia exercint a ràdio ONA, El Punt i El 9 Esportiu, quan es va convertir en la secció d'esports d'El Punt. El punt d'inflexió en el seu camí arribaria l'any 2002 amb una trucada de TV3. La seva incorporació es va planejar pel programa Temps d'Aventura, i en Josep Maria s'hi va incorporar. El programa, però, durava només 7 mesos, i durant els període en el que no tenia feina va decidir ampliar les activitats que estava fent i començar el doctorat. Dos cursos i un màster a Grècia li van permetre elaborar la seva tesi "Els Jocs Olímpics i Internet", un anàlisi de l'evolució de les pàgines web des dels jocs de Sidney 2000 fins a Atenes 2004. Amb tot enllestit, va presentar-se a les oposicions de la Universitat, mentre seguia ascendint de càrrec a Televisió de Catalunya. Actualment és el cap de la redacció d'esports del mitjà i professor del departament de Mitjans, Comunicació i Cultura de la Facultat de Comunicació de la UAB.

Pregunta: Des dels teus inicis has tractat bàsicament la temàtica esportiva. Quines diferències creus que hi pot haver, si n'hi ha, entre un periodista d'esports i algun d'un altre secció?

Resposta: Els esports són una gran escola. Només cal veure a grans periodistes del nostre país, que molts d'ells van començar per aquí. Jordi Basté ha nascut fent esport, i Manel Fuentes, i Antoni Bassas, entre altres. Què té de bo això? La immediatesa, la improvisació i el no saber mai cap a on derivarà la notícia. Et permet tenir una fluïdesa, una llibertat i una experiència que altres tipus de seccions no t'ofereix. Majoritàriament, si el periodista esportiu és bo, pot adaptar-se a qualsevol situació, sigui de la secció o tema que sigui. Quan va passar l'accident aeri de *Germanwings*, el primer enviat especial de TV3 va ser en Pere Bosch, periodista amb experiència en esports i en fer directes. Molt dolent ha de ser el periodista esportiu per no saber superar aquests moments, perquè hi està molt acostumat. Potser després el periodisme esportiu, fent una vista general, és més banal i no té l'entitat d'altres tipus de periodisme. Però sí que és un gran banc de proves per, si ho creus convenient, llavors fer el salt a un altre àmbit.

Últimament és complicat definir què és periodisme esportiu. Continguts més elaborats han perdut pes respecte altres on predomina l'opinió i uns tertulians convertits en personatges fins i tot surrealistes. En cert sentit, l'essència del periodista s'ha perdut amb aquesta mediatització de l'ego?

El periodisme esportiu és el periodisme esportiu. Amb això vull dir que aquest tipus de periodisme se subscriuria en tots aquells mitjans que es dediquen a elaborar informació esportiva. Però a dins d'aquest àmbit, hi ha uns tipus de programes els quals basen en la tertúlia, l'opinió i les valoracions totalment personals. Això ja és un altre exercici. No cal ser periodista esportiu per ser tertulià. De fet, molts són figures públicament reconegudes com escriptors o exesportistes. També poden ser periodistes que, en aquest cas, actuen en un registre molt diferent. És important diferenciar els rols quan s'exerceix de periodista esportiu i quan s'exerceix de tertulià.

El que està clar és que, si vols ser periodista, has de passar per totes les fases que et permetin entendre la teva funció, com l'has de fer i a partir d'aquí desenvolupar el teu estil o la teva identitat. És important que el periodista esportiu passi per etapes en les que és més anònim.

A vegades m'he trobat en l'assignatura de Periodisme Esportiu que imparteixo que preguntes a algú: "Tu que vols fer en un futur?" i et responen "Jo vull seguir tota l'actualitat del Barça". Doncs d'acord, però alto! Per arribar a aquí has de passar per una sèrie d'etapes prèvies, perquè a banda que no arribaràs a una redacció i t'enviaran a l'entrenament del Barça el primer dia, és necessari com a formació professional.

Les últimes tendències apunten que els nous programes o continguts que funcionen més a nivell d'audiència són aquestes tertúlies on s'imposa més el crit que la raó. És una espècie d'involució?

És evident que hi ha hagut una transformació en els mitjans de comunicació. El diari va perdent pes, i això fa que la notícia en sí comenci a desaparèixer en els diaris tradicionals. Apareixen altres tipus de gèneres d'un caire més interpretatiu, més opinió, més aprofundiment. El diari en el que, durant tota la vida, anàvem a buscar la notícia, ara ja hi anem a buscar alguna cosa més, un pas més enllà. A partir d'aquí, la televisió i la ràdio també s'han hagut d'adaptar. És a dir, no es pot obrir la secció d'esports d'un Telenotícies amb la convocatòria del Barça quan fa tres hores que la tens al Twitter. Cal buscar un altre punt de vista. I això fa que els programes de tota la vida, tradicionalment més purament informatius, ara informin 10 minuts i els altres 50 siguin tertúlia. És la pròpia mecànica del periodisme esportiu.

Tot i que la capacitat d'adaptació de ràdios i de televisions potser és més flexible que la d'un diari, molt determinat per una hora de tancament. L'adaptació del paper és un dels temes de més debat actualment i de fet, en molts casos, es pronostica la desaparició del format a mig termini.

L'ús de les xarxes amb això hi ha tingut molt a veure. A curt termini penso que el paper encara sobreviurà, però ha d'haver-hi una adaptació important. Potser els mitjans en paper hauran de migrar molts continguts en un portal digital, però és complicat de preveure. Fa uns dies debatiem a la redacció sobre els dies de setmana santa, que en alguns no es publiquen diaris. Com es pot entendre que no es publiqui un dia determinat? Si estem en un context en el que Internet informa diària i ininterrompudament, la informació no para mai. L'adaptació que comentem ha d'anar encaminada cap a les noves maneres de fer de la societat. I insisteixo que no només en els diaris, que més enllà hi ha ràdios i televisions que també necessiten aquesta evolució.

M'has parlat de les noves tecnologies. Quina influència creus que han tingut a l'hora de modificar la capacitat de reflexió o de consumir notícies més denses actualment?

Només has d'anar a veure els quioscs, els nombres de diaris que hi ha, que cada cop són menys. Les xarxes socials ens han facilitat alguns elements. En el periodisme esportiu sens dubte ha millorat molt les condicions de treball, és innegable. Com també ho és que l'excés d'informació i la facilitat per accedir-hi ha fet que la gent amb el titular d'una notícia en tingui prou, i passi a la següent. Actualment és molt important la manera com s'encaren, es treballen i es presenten les peces. Abans anàvem a fer una notícia, ara l'hem de pensar. Si avui dia no prepares els reportatges, o els continguts més elaborats, d'una certa manera, no té sentit publicar-los. Sempre s'han d'aportar informacions addicionals. I no vull dir que abans no es fes, sinó que ara s'ha de fer d'una altra forma.

Però un gran reportatge, excel·lentment plantejat i redactat, pot tenir menys visites que una breu notícia sobre una foto polèmica que penja alguna celebritat. Si això últim és més rendible, què han de fer els mitjans?

Aquí ja és l'editor del mitjà en qüestió que decideix per què aposta. Si es vol viure a cop de clic, o definir una línia editorial que aposti per un altre tipus de contingut.

Has de tenir clar el mitjà pel qual treballes i les coses que t'exigiran. Que potser no té tanta audiència un periodisme més treballat? Bé, jo crec que tot acaba tenint el seu públic. També veig pàgines d'Internet que combinen les imatges de dones amb poca roba amb notícies. Jo no seré la persona que defensi aquest tipus de periodisme, tot i que existeix i és força massiu, però és cadascú que defineix el seu producte.

La necessitat d'audiència, la banalització del contingut i el perfil d'un periodista que molts cops es queda a la redacció fent notícies, sense anar-les a cobrir a l'exterior. Acaba sent un peix que es mossega la cua.

Està clar que el periodisme de saló és el que es fa ara, esperar que el Twitter et digui la notícia. Però això no t'aportarà res diferent al teu mitjà. Repliques el que altres mitjans estan donant, i tot això a la vegada fa que els tots els continguts acabin sent el mateix. Em sembla molt bé que el periodista s'assabenti de les coses pel Twitter, però ha de fer una passa endavant i, com hem anat dient, oferir més coses al lector.

Les noves tecnologies són un element que ha aportat tendències perilloses al sector. Tot i això, quasi ningú s'imagina el futur del periodisme sense que les tecnologies tinguin un paper important.

Em sembla clar que les noves tecnologies marcaran l'evolució del sector. I qui no s'adapti, malauradament, no sobreviurà. S'han de trobar línies de negoci que s'adaptin a les noves tecnologies. Hi ha programes de televisió que en directe tenen molt poca audiència, però quan es pengen a la web és dels més vistos. Per què? Doncs probablement perquè Internet ha canviat molt els hàbits de consum i, a l'hora a la que s'emet, molta gent no el pot veure per qualsevol motiu. Per això, s'ha de trobar una línia de negoci amb la que, a nivell de publicitat, es pugui treure rendiment d'aquests factors. A més, tenim el problema que estem cada dia sota la dictadura del *share*, però també hem de veure l'altra audiència. És un concepte que costa d'entendre als òrgans directius més tradicionals, però que no es pot obviar.

Com creus que està l'educació en el periodisme?

En una formació com la de periodista, en la que la presència pràctica en el món laboral és tan important, crec que la docència ha d'intentar primer el punt de vista pràctic. Oferir a l'estudiant les eines més semblants possibles al que es trobaran quan surtin per aquesta porta. Sense oblidar del tot la part teòrica i docent, que també té la seva importància, però la pràctica és l'aspecte més influent, sobretot en els últims anys de carrera. Aquesta és la tendència que hauria de seguir l'educació en aquesta professió.

Tota la crisi del sector l'ha viscut directament el sector públic. Com es viu dins d'una empresa pública com TV3 tot aquest context de retallades i de constant austeritat? De cara als inicis del 2017, hi ha planejada una integració de redaccions entre TV3 i Catalunya Ràdio.

És cert que el moment no és el millor, només cal que et digui que fa 10 anys que no es convoquen oposicions. El sector públic ha passat una crisi importantíssima en termes de recursos econòmics, però sembla que es comença a veure la llum al final del túnel. Encara està molt lluny, tot i això. Per primer cop des d'aquests anys, la Corporació tancarà l'any sense dèficit i hi ha un augment constant de la publicitat a TV3. Són uns petits indicis que poden fer pensar que les retallades aniran a menys. Això ens dóna la imatge que pot ser que comenci a millorar el sector audiovisual en general. A partir d'aquí, cal tenir clar que res tornarà a ser com abans. La gent que ha marxat per prejubilacions no tornarà. La redacció que hi havia abans no es tornarà a tenir. I ara anem més cap a un periodisme proper al trimèdia. Abans el periodisme treballava només en un suport i ara anem cap a la confluència d'aquests: Confluència de ràdio, televisió i Internet. Jo hi crec. Molts professionals són reticents amb això, fa certa por, i ho veuen com un motiu més per seguir reajustant plantilla. Jo no crec amb un periodista que toqui absolutament tots els suports. He estudiat altres corporacions de comunicació mundials i en cap cas el periodista ha arribat a ser trimèdia. Però sí que el fet d'estar junts en una mateixa redacció, crea una confluència i unes sinèrgies que ajuden a millorar. Sempre i quan cada mitjà mantingui la seva independència. Des del meu punt de vista, això no ha de fer por, sinó que ens farà millorar.

Quins principis creus que ha de tenir clar el periodista d'avui dia?

Als meus alumnes sempre els hi dic que des de la feina més insignificant possible, com pot ser escriure un breu, fins la millor que puguin somiar, com cobrir una final de la Champions League, s'ho prenguin amb la màxima seriositat i rigor. Tan important és una peça com l'altra. Sembla una mentida i un tòpic que ho digui, però és així. El periodisme ho ha d'afrontar tot amb les mateixes facultats, perquè al cap i a la fi el que ens defineix és la manera de fer les coses. El més important en la reputació d'un periodista és que sàpiguen que fas la teva feina amb esforç, professionalitat i rigor, perquè sempre hi ha vacants i un futur possible dins del sector.

PERFILS

Guillem Balagué: La desconeguda fórmula de l'èxit

La cara més visible del canal Sky Sports té nom i cognom catalans. El barceloní Guillem Balagué és, a dia d'avui, un dels pocs periodistes amb sou fixe d'Sky Sports, que s'ha forjat un nom gràcies al seu carisma i capacitat per encaixar i adaptar-se en la societat britànica. Suma més de 24 anys de trajectòria, 19 d'ells especialitzat en la informació esportiva. Viu de primera ma la Premier League, la competició del vell continent que dibuixa amb major precisió que el rèdit econòmic s'ha imposat a la coherència en els mitjans de comunicació a una velocitat difícil d'assimilar. Negoci, periodisme i esport, una relació que ens ha portat on som, però que no deixa d'alimentar-se. Aquest any, la Premier League, màxima categoria del futbol anglès, ha firmat un contracte de drets televisiu sense precedents pel qual obtindrà un total de 8.000 milions de lliures per la retransmissió de la competició entre 2016 i 2019. Rècord històric amb prop de 4.000 milions d'euros més que en l'anterior contracte que expira el present any. Els 168 partits que hi haurà en les tres temporades que inclou el contracte es repartiran en dues cadenes de televisió BT Sport i Sky Sports.

Els ciments d'aquesta superestructura liberal es van construir a través d'una traïció. I és que si a principis dels noranta s'haguessin d'anomenar els tres esports més populars del país, aquests serien el futbol, el futbol i el futbol. En vistes a 1992, any en que s'havien de renegociar els drets televisius de la Football League, que incloïa de la Primera a la Quarta divisió de futbol anglesa, es va orquestrar una revolució. Una revolució guiada sobretot per tres grans noms. Greg Dyke, aleshores director executiu d'esports de la cadena britànica ITV, especialitzada en retransmissions esportives, és el primer que surt a escena. Un any i mig abans d'arribar a la renegociació dels drets, Dyke va moure fils per concertar una trobada amb els cinc clubs més potents del país en el moment. Els màxims dirigents del *Big Five*, format per Manchester United, Arsenal, Tottenham, Liverpool i Everton, van reunir-se amb l'empresari en un sopar. Greg Dyke va posar sobre la taula una oferta temptadora: la creació d'una nova lliga que potenciés el repartiment de drets televisius entre els grans clubs, prioritzant els cinc més potents i deixant de banda les divisions inferiors del futbol anglès, que aleshores estaven presents en la repartició televisiva. Dyke va moure's ràpidament, intentant anticipar-se a la irrupció dels canals per satèl·lit, i els cinc dirigents van rebre la proposta amb una gran predisposició. I aquí arriba el segon nom en aquesta trama. És el de Rupert Murdoch. El magnat australià va entrar amb força, a base de capital, a l'espectre comunicatiu anglès a finals dels vuitanta. Va fer-se amb un important holding d'empreses periodístiques, entre elles Sky. Llavors, però, Sky era un negoci totalment ruïnós. No parava de generar pèrdues a un Murdoch que va veure en el futbol l'últim salvavides possible per la cadena. L'empresari no va dubtar en unir-se a la subhasta per aquells drets televisius, tot i que Dyke tenia la paella pel mànec amb el seu astut moviment l'any anterior. La tenia fins que va aparèixer el tercer

nom de la història, el de Alan Sugar. Sense cap passió aparent pel futbol, l'empresari Sugar va convertir-se en president del Tottenham des de 1991 a 2001, amb l'única intenció d'obtenir del club el mateix benefici econòmic que li generaven les altres companyies que posseïa.

Amb tots els noms sobre el tauler, va arribar el 18 de maig de 1992. Era la data en la que tots els propietaris de la First Division anglesa van reunir-se per crear una nova lliga, tal i com havia suggerit Dyke en el seu moment. L'oferta d'ITV per fer-se amb els drets ascendia als 262 milions de lliures per cinc anys i la preferència d'emissió dels partits de conjunts del *Big Five*. Tot semblava encaminat, fins que va aparèixer Alan Sugar encarnant la seva versió més depredadora. Una de les grans companyies sota el seu domini era Amstrad, empresa fabricant d'antenes de captació de senyal per satèl·lit. Casualment, el seu principal client era l'Sky de Murdoch. Amb una trucada de bon matí, l'oferta d'Sky va augmentar considerablement, superant la d'ITV i arribant als 306 milions. La proposta va agafar desprevinguda la companyia de Greg Dyke, no va deixar marge a ITV per millorar les prestacions i va arribar l'hora de la veritat. Quatre dels cinc grans equips del país van seguir creient en ITV, i s'hi van sumar Aston Villa i Leeds. La traïció la va consumir el Tottenham d'Alan Sugar, que es va decantar per Sky juntament amb la resta d'equips de la First Division que, òbviament, al no comptar amb els privilegis promesos al *Big Five*, van obrir els braços a la major xifra econòmica. El 1992 es va crear la Premier League, una nova competició que se situava per sobre de la First Division existent fins llavors i a la que emigraven els millors 22 equips del país. En pocs anys Sky va deixar de ser deficitària per passar a ser una de les puntes de llança de News Corporation gràcies al futbol. Des de llavors, sempre que se li ha presentat l'oportunitat, Greg Dyke no ha deixat escapar mai l'ocasió de criticar públicament les pràctiques empresarials del multimilionari Rupert Murdoch. I des de llavors, Sky Sports tampoc ha deixat escapar mai la possessió dels drets de la Premier League.

En Guillem Balagué és el director i conductor del programa setmanal '*Revista La Liga*', que s'emet cada dilluns per Sky Sports i posa al dia al públic britànic de l'actualitat de la gran competició espanyola. De fet, el futbol espanyol és probablement el gran pretext sobre el qual el periodista ha construït un model del qual, avui dia, n'és referent. "Intuïtivament, vaig crear un niu per a mi mateix amb el futbol espanyol. Portava 6 anys a Anglaterra quan vaig tenir l'oportunitat d'entrar al món periodístic, i un cop dins vaig apostar per això quan a ningú aquí li interessava" explica el propi Balagué. I els factors el van acompanyar. Des de 1996, Sky té els drets d'emissió de la lliga al Regne Unit i just un any després en Guillem entraria a formar la cadena per potenciar la imatge global del futbol.

Més enllà de la figura d'expert en futbol estranger, Balagué ha desenvolupat el paper del periodista '*pundit*', element indispensable en les transmissions de futbol angleses actualment. La seva funció en un programa o retransmissió esportiva és opinar sobre un camp del que és expert, en aquest cas el futbol. S'allunya una mica del concepte d'analista que tenim nosaltres més arrelat en un aspecte clau, que és l'emissió de judicis. El '*pundit*' opina clara i durament, dictant sentències molt més contundents sobre, per exemple, l'actuació d'un jugador o el joc d'un equip. Així doncs, en Guillem exerceix aquest rol cada dissabte en partits de Premier League,

comentant els partits del dia. Es tracta d'un format molt habitual a la televisió anglesa, i és un perfil, el del *'pundit'*, que solen ocupar personatges de gran renom. Exfutbolistes com Glenn Hoddle, Roy Keane o Thierry Henry desenvolupen també aquest paper.

Això és el final d'un llarg camí que, d'alguna manera, va començar el novembre de 1991. Acabat de llicenciar en Periodisme a la UAB, Guillem Balagué va decidir marxar lluny de les seves fronteres per buscar-se la vida. En l'últim any de carrera va conèixer, a través de la seva família, un estudiant de Liverpool que realitzava la beca Erasmus a Barcelona. El vincle d'un bon amic i les inquietuds per viure noves cultures van ser motius més que suficients per traslladar-se a Liverpool amb 25.000 pessetes estalviades entre la família i feines d'estiu distribuïnt pa. Marxava amb la idea d'estar tres mesos a l'estranger. A l'any i mig ja va veure que la cosa aniria més enllà, i fins avui. "Vaig marxar sabent que d'alguna manera faria el meu camí. No sabia com ni quin seria, però en faria un amb treball, més treball i un punt d'ambició". En els inicis va alternar feines de cambrer en dos *pub's* de Liverpool amb col·laboracions al Diario de Barcelona, Cambio 16 i a una revista cultural de Liverpool, que va ser el primer mitjà estranger on va publicar. Poc s'assemblava la seva feina a la que acabaria fent, i encara va anar més lluny del periodisme esportiu per aconseguir la seva primera feina professional com a periodista des de l'estranger. La revista de premsa rosa Lecturas va donar-li el primer sou estable. Va ocupar-se de cobrir els afers de la monarquia britànica durant uns anys en els que la premsa rosa va ser el gran suport econòmic del periodista: "Vaig escriure més de 40 pàgines sobre la mort de Diana de Gales, i 50 més de l'enterrament. Això em va solucionar la vida els primers anys".

Va ser precisament l'any de la mort de Lady Di, el 1996, quan la seva trajectòria va començar a virar cap al camí que ha seguit fins avui. Arribava un estiu d'Eurocopa de futbol a Anglaterra. Els millors combinats nacionals del continent es reunien al país on va sorgir aquest esport en una de les grans cites del futbol internacional. Gràcies a aquest esdeveniment, Guillem Balagué va entrar en contacte amb la revista espanyola Don Balón. A través d'un company de facultat, Ferran Correas, actual cap de redacció L'Esportiu que llavors treballava a la revista especialitzada en futbol, Balagué va convertir-se en corresponsal de la publicació a les Illes Britàniques. La feina va anar més enllà, i va ser a través de Don Balón que, sense esperar-s'ho, va aparèixer Sky.

Estava preparant un reportatge sobre la cadena anglesa per Don Balón. "Tenia un interès periodístic, però també era una excusa per conèixer el personal d'Sky i que ells em coneguessin a mi". Era 1997 quan es va presentar als estudis televisius. Va entrar per la porta, el van identificar i sense que fes cap pregunta el van fer seure en una cadira, just davant d'una càmera de televisió. "Em van dir que segués, mirés a la càmera i aprofités l'oportunitat d'una prova a la televisió. Em van fer comentar un partit de la Premier. Llavors em van explicar que volien fer un nou programa-resum de la lliga anglesa i em van proposar d'unir-m'hi, cosa que no vaig ni pensar. A més, poc després vaig saber que prèviament tres persones havien refusat aquella feina. Realment, un gran toc de sort".

A partir del fitxatge per Sky, ve “la bona vida”, com descriu el ‘*pundit*’. La repercussió de la televisió el porta a noves feines “algunes que em venen, i altres que em busco”. En el trajecte col·labora per mitjans com Marca, The Times, The Observer, TalkSport, BBC, Cadena SER, COPE, FourFourTwo o World Soccer. Actualment condueix tots els actes publicitaris on participa Leo Messi i, més recentment, també s’ha desenvolupat com a escriptor. El 2012 va publicar un retrat-biografia sobre Pep Guardiola, basada en converses amb el propi protagonista. I el 2013, el primer retrat autoritzat sobre Leo Messi.

Si alguna cosa defineix al periodista és la seva capacitat comunicativa. A aquesta facultat, un caràcter extravertit i el seu “niu” del futbol espanyol, en el qual va ser pioner, s’hi ha sumat el valor de l’encaix perfecte amb el model social britànic. Com peix a l’aigua davant de la càmera, s’ha convertit en una figura de notorietat pública al Regne Unit.

En Guillem Balagué simbolitza l’evolució del que va arribar sent un estudiant amb ambició i poques coses clares, passant per un periodista i acabant en alguna cosa més que això, com per exemple el president d’un equip de futbol. I no va en broma. A banda de comentar-lo per la televisió, Balagué ha decidit ser partícip directe del món del futbol anglès. El seu últim projecte ha estat agafar les regnes del Biggleswade United, equip de la vuitena divisió anglesa que presideix. “Tinc una teoria al cap des de fa temps: Amb els recursos que tenen, si als anglesos se’ls hi ensenyés el futbol com l’aprenem nosaltres, ho guanyarien tot”. Amb aquesta premissa va iniciar un projecte al que s’hi han sumat noms destacats, com el de el futbolista Quique De Lucas, exjugador d’Espanyol, Chelsea o Celta de Vigo entre altres, que guarda una bona amistat amb Guillem Balagué i viu els seus últims dies en actiu a la vuitena categoria d’Anglaterra.

Amb una vida formada al país britànic, Balagué no perd la connexió amb els seus orígens, les seves passions (és seguidor incondicional de l’Espanyol) i tampoc s’està de parlar de la situació del periodisme al nostre país. Mentre el sector està dirigit per persones que no són periodistes, el barceloní té clar com han d’enfocar la professió les noves generacions: “Sempre recomano als joves que no deixin de moure’s. Que vagin a buscar notícies. Que estiguin atents a totes les novetats i no deixin d’adaptar-s’hi i ser-hi presents. Els periodistes no hem de quedar-nos quiets sent simples ‘picadors de notícies’”, conclou.

“El món sempre canvia, i el periodisme també. El problema és que porta 20 anys canviant i això cansa, perquè no sabem cap on anem”. Tot i això, Balagué s’ha acostumat a nedar entre el dubte i la incertesa. A avançar sense saber cap a on, però avançar. Amb la irrupció de les xarxes, no va dubtar en ser dels primers periodistes en fer-se una pàgina web, un perfil a Twitter, a Facebook o ser constant en un blog. “Ara són molts els periodistes que hi ha vivint a fora. Tot periodista somia en ocupar una corresponsalia, i cada cop n’hi ha menys. Què passarà? No ho sé. Potser els corresponsals acaben desapareixent i la gent per sobreviure ha d’estar activa a Twitter, a Periscope, crear-se una identitat a les xarxes... No sé cap a on aniran les coses, el que sí que sé és que no podem deixar d’adaptar-nos”.

És el sacrifici cap a una professió que portava a dins des dels 9 anys, quan passejava per Tortosa de la ma del seu pare i no dubtava en respondre “periodista” al preguntar-li que què seria de gran. Una feina que se sent des de dins, però que ella no té sentiments cap a tu i que ha portat la vida d’en Guillem al punt en el que es difumina, si és que existeix, la línia que separa la feina i la vida. “Viure a fora et crea un sacrifici personal. Estàs 24 hores al dia, 7 dies a la setmana pendent de la feina, i mai ho portaràs bé. No sé si amb la meva família ho he gestionat de la manera més eficaç, ho he fet com he pogut”.

Poques coses se li escapen al barceloní. Una d’elles, com confessa, és no saber com se’l veu a Espanya. També defensa que marxar a fora hauria de ser una obligació del periodista en l’últim any de la Facultat. “Avui dia molts periodistes venen a Anglaterra a buscar-se la vida. N’hi ha que em pregunten ‘quina és la fórmula de l’èxit’. I jo la desconec totalment! No ho sé, ni ho he sabut, ni ho sabré. mai No hi ha resposta per això, més enllà de ser conscient del sacrifici, l’ambició i la consciència que tu mateix t’has de treballar la teva vida”.

Isaac Lluch: Sortir-se’n en veu baixa

Tard o d’hora, amb el pas del temps, tot canvia. “Nano, si això t’hagués passat fa deu anys t’hauries inflat perquè tots els mitjans t’haurien fet corresponsal alhora”, li va dir un dia un experimentat periodista esportiu a Isaac Lluch. I és que l’Isaac és, a dia d’avui, l’únic periodista català resident a Munic que es guanya la vida, cobrint sobretot l’actualitat del Bayern, i tot i això no té cap sou fixe en cap mitjà. És, probablement, un dels models més clars de la transformació actual de la figura del periodista que treballa a l’estranger.

La realitat és que el concepte de corresponsal, com el teníem entès, va clarament de capa caiguda. El propi Isaac comenta que la professió s’ha degradat molt en el tracte als corresponsals, a nivell general. Tot i conèixer companys de professió que formen part d’una plantilla i cobren un ‘plus’ per estar fora de casa, el protagonista sentència que “són una immensa minoria. Em sona a ciència ficció quan sé de companys veterans que la seva empresa els hi paga, fins i tot, el lloguer del pis”. En canvi, va en augment la presència del freelance transversal i col·laborador en diversos mitjans, que es guanya la vida venent peces individuals. “Mantenim una mera relació mercantil amb el nostre mitjà en qüestió no gaudim de cap consideració, més enllà del que cobrem a tant la peça publicada”. Allunyat dels horaris, de les mensualitats regulars i navegant en l’autogestió de la teva pròpia feina, el context requereix una connexió instantània amb l’actualitat. L’Isaac Lluch comença el dia consultant els grans mitjans, atent a les últimes novetats, i en funció d’aquestes i de l’agenda prevista elabora la seva rutina diària: “es necessita molta flexibilitat per adaptar-te a les notícies que surten i a les necessitats dels mitjans pels quals treballo. El dia que es va estavellar l’avió de Germanwings als Alps, per exemple, vaig estar a punt d’anar a l’entrenament del Bayern, però els plans van canviar ràpidament. No hi vaig anar i vaig poder estar connectat a totes les fonts per informar-ne de seguida de l’accident”. El seu dia no té principi ni final. “El límit d’un freelance se’l posa un mateix, perquè bé podries fer guàrdia 24 hores al dia els

set dies a la setmana. Sempre tinc la sensació de tenir feina per endavant”, comenta un Isaac que ho defineix com “una feina latent mai no compensada”.

L’explicació de tot el trajecte de l’Isaac fins arribar al dia d’avui es remunta al 1997. Llavors, a falta encara d’un any per acabar la carrera de periodisme en el que era la primera promoció de la Facultat de Comunicació Blanquerna Universitat Ramon Llull, l’Isaac Lluch entra a la secció d’esports del diari Avui. Hi va seguir treballant amb la carrera ja acabada, i el primer gran punt d’inflexió pel periodista va arribar el 2006, amb el Mundial de futbol d’Alemanya. Va ser l’únic enviat especial de l’Avui a l’esdeveniment i el resultat d’aquella vivència seria clau pel seu futur: “Em va fascinar tant l’experiència que em vaig dir que a la mínima que veiés l’oportunitat voldria estar-me un temps en aquest país. Volia comprovar com eren els alemanys més enllà d’aquell estiu d’eufòria i de bon temps que els va embolcallar”. Entre l’octubre de 2008 i el març de 2009 va demanar un permís de feina per viure a Berlín, on va col·laborar-hi com a corresponsal pel mateix diari. A esports de l’Avui hi va passar 13 anys, la majoria d’ells seguint diàriament la informació del Barça, fins que el mitjà va ser absorbit per el diari El Punt. Corria l’any 2009, la secció d’esports de l’Avui va ser suprimida i Isaac Lluch va integrar-se a l’àrea Europa-Món del mateix mitjà. S’hi va estar 6 mesos, el període just perquè aparegués una nova opció de tornar a trepitjar territori germànic. El setembre de 2010 va acollir-se al primer ERO que va presentar el diari i va anar a parar a Berlín com a col·laborador d’El Punt-Avui. Més tard, va fitxar pel Diari ARA, on encara treballa, i amb l’arribada de Pep Guardiola a Alemanya l’any 2013 va traslladar-se a Munic, des d’on exerceix actualment i segueix tota l’actualitat del Bayern. Actualment se’l pot seguir també col·laborant a RAC1, la revista japonesa Footballista, Spiegel Online i el servei espanyol de DPA. I és que amb el temps i la integració al país germànic fins i tot ha estat capaç de fer-se un lloc en mitjans locals. L’idioma és segurament una de les grans barreres de molts periodistes a l’hora de poder integrar-se en el sistema comunicatiu d’un altre país. Davant la quasi impossibilitat d’assolir un nivell natiu de la llengua, l’Isaac Lluch afirma que la clau és “arribar a tenir un domini comunicatiu: entendre i fer-te entendre. Aquesta és la clau, perquè la majoria no aconseguirem mai tenir un nivell natiu”. El periodista està totalment integrat a una societat alemanya en la que ha trobat molts punts identitaris en comú. Fa mes d’un any va casar-se amb la seva actual dona, que és alemanya, i la seva trajectòria li ha permès conèixer molta gent que li ha fet entendre de forma més autèntica aquest país. A banda d’aquest arrelament, que sens dubte és positiu, l’Isaac és també molt conscient de la importància de mantenir la pròpia identitat: “De la mateixa manera que això ajuda en moltes coses, també és positiu conservar la diferència. Si puc ser atractiu per a la premsa alemanya és per ser català i conèixer més el Pep que no pas ells, per entendre’ns”.

L’arribada de Guardiola a Alemanya és una gran sort per un Isaac Lluch que gràcies a la seva aparició pot guanyar-se la vida a Munic amb més garanties. S’ha convertit en referent informatiu del Bayern de Guardiola seguint l’equip diàriament i ha guanyat molta visibilitat pública: “Abans era només un periodista més que cobria les informacions de Merkel i economia alemanya en general. Amb Guardiola sóc l’únic periodista català present a les rodes de premsa. Això et fa molt més visible, i és evident que ajuda, però ho fa més la credibilitat que puguis aconseguir amb la teva feina”. No obstant això, ni el fet que més gent sàpiga el que fa li permet treure

tot el rèdit possible a la seva tasca. “Molts cops ha passat que agafen els meus tuits i els mitjans en fan una informació per a les seves webs i a córrer”, descriu. Testimoni en primera persona que reflecteix una de les involucions que han portat les xarxes sota la bandera de la reducció de la despesa: El periodisme de redacció, o fer notícies sense prendre’s la molèstia de d’anar-les a buscar.

A banda de l’esport i el Bayern, el periodista segueix cobrint informacions i en les diferents seccions per les que treballa. De fet, podem llegir-lo al diari ARA, o sentir-lo a RAC1, tant fent referència a una crònica de futbol com parlant d’una cimera d’alts càrrecs polítics. “Els que tenim formació de periodista esportiu podem ser – normalment- més àgils amb la pressió del temps, perquè ja estem més acostumats a treballar a contra rellotge”. I no només del periodisme es viu, i menys quan marxés a viure a fora sense unes garanties laborals estables. L’any 2010, l’Isaac va formar-se com a professor d’espanyol com a llengua estrangera, just abans d’emprendre l’aventura a Berlín. Un cop allà va exercir a l’Instituto Cervantes com a professor de castellà i català. “En el meu cas va ser més per interès propi que per obligació el fet de formar-me com a professor. L’experiència em va enriquir molt, més personalment que econòmicament”.

Llavors, fent un balanç reposat, què arriba a compensar que el moble que coneixes més de casa teva sigui l’escriptori on passes llargues hores, renunciar a un horari, sou i vacances preestablertes i cobrar menys ara que quan tenia 25 anys i estava en nòmina a la redacció? “Marxar a Alemanya m’ho vaig prendre com una etapa de projecció, com una oportunitat per aprendre més i millor. Té un punt molt vital, per a mi, aquesta experiència”. A cavall entre una experiència estimulante i les ganes de concedir-se una pausa en la impassible rutina que tenia a Barcelona, la seva decisió acumulava moltes més incerteses que seguretat de que les coses anirien bé. En qualsevol cas, no es queixa en veu alta mentre se’n surt en veu baixa, ja que des de la seva primera experiència a Berlín ha tingut mitjans on col·laborar i feines a fer.

Tot i això, segons Lluch la dramàtica crisi que viu el periodisme al nostre país no va ser el principal motiu de marxar a fora: “El motor de tot això ha estat buscar-me una millor formació i el contacte amb una altra forma de fer les coses, de treballar i de viure. I crec que ha estat un pas endavant per mi”. Com amb tot, resulta evident pensar que hi ha dies millors i n’hi ha de pitjors. La manca de sou fix i d’un mes de vacances pagades a l’estiu queden compensades per l’Isaac amb la llibertat periodística i personal amb la que viu. “Una de les coses més negatives és la menor influència en els titulars i la maquetació de la pàgina. A l’estar fora no tens tant aquesta última paraula i estàs molt més exposat a canvis d’última hora, i això a vegades és frustrant”.

Arribats a aquest punt, plantejar algun tipus de pla de futur pot ser excessivament optimista. Si alguna cosa té assumida el protagonista és que casa seva és Barcelona. A banda d’això, poques coses es poden tenir clares quan et dediques a un món laboral tan sotmès als canvis constants. Actualment, afirma estar còmode a Alemanya, però no descarta el retorn a Catalunya: “No sé que passarà d’aquí un any o dos, de la mateixa manera que fa anys no m’hagués ni imaginat que acabaria vivint a Munic seguint el Bayern de Guardiola”. En qualsevol cas, la direcció de

futur que prengui el periodista estarà subjecte a unes condicions laborals que “ja no temptadores, sí que han de ser adequades econòmicament i estimulants professionalment. La precarietat és global, però no tot és valorable amb diners”.

M'acabava parlant sobre com personalitzar més la seva feina (es planteja crear una web pròpia per donar més pes als seus continguts) i la impossibilitat de preveure alguna cosa a mig termini. I, a l'acabar, pensava que, si en això del periodisme encara hi ha lloc perquè es valori algun tipus d'idealisme en la professió de manera més o menys exitosa, l'Isaac s'ho ha guanyat molt dignament.

Miquel Agut: London Calling

Va ser una de les figures literàries més importants de la història d'Anglaterra, sobretot del segle XVIII, el primer en avisar. 'Qui està cansat de Londres, està cansat de la vida' va sentenciar l'escriptor, poeta, assagista i doctor Samuel Johnson. No sé si un gran nombre de gent al llarg de la història de la humanitat ha tingut tal concepció de la *city*. De fet, possiblement hauran estat molts els que durant la seva vida hagin detestat la capital anglesa. Un d'ells va ser un altre literat anglès, en aquest cas poeta del segle XIX, anomenat Perey Bysshe Shelley, que va escriure que 'l'infern és un lloc semblant a Londres'. Dues opinions certament divergents. Potser, qui sap, el món es podria dividir entre enamorats acèrrims i detractors empedreïts de Londres. En cas que fos possible, el protagonista d'aquest capítol estaria del bàndol del doctor Johnson.

Tot va començar com ho fan les millors coses: sense esperar-ho. El protagonista tornava de la *city* després d'haver-hi passat un viatge amb la colla d'amics. Ja fa uns anys d'això. En un principi no li havia generat res especial, cap sensació que no li produís qualsevol altra lloc. Fins que va tornar. “De cop, vaig començar a trobar a faltar la ciutat quan ja no hi era”. Ho avisava Joe Strummer, cantant de The Clash, grup londinenc de punk-rock de finals dels 70, en el *single* del seu tercer àlbum: *London Calling*. Londres et crida.

Ell és en Miquel Agut. És periodista, amb experiència treballant a la secció d'esports de diferents mitjans, i actualment exercint de freelance a la ciutat que el va deixar marcat des que la va deixar de trepitjar. “A partir d'aquell viatge amb els amics vaig decidir no perdre la connexió amb la ciutat. Vaig intentar fer tot la immersió possible amb Londres, en tots els sentits: Hi venia com a mínim un cop a l'any, procurava anar a veure el *Boxing Day*, aprofundir i millorar l'anglès... Al meu cap sempre hi havia la idea que volia acabar venint a viure aquí” relata en Miquel. Tan clara tenia la idea que, l'any passat, en una situació en la que pocs s'haguessin atrevit, va decidir fer el pas de marxar. Parlo d'una situació en la que pocs s'haguessin atrevit perquè en Miquel tenia feina, en una posició més que acceptable, un sou estable i la tranquil·litat d'una vida relativament còmode. Formava part de l'equip de La Transmissió d'en Puyal (La TDP), col·laborant en les narracions dels partits del Barça a Catalunya Ràdio, a més d'escriure a Weloba.cat, el suport digital de La TDP. Però no tot anava bé. “Durant la meua trajectòria,

sempre havia sentit que cada any feia una passa endavant professionalment. Sempre progressava, i feia una inversió laboral que m'impedia marxar. El canvi de tot això va ser la temporada passada (estiu de 2014), que vaig arribar molt carregat i avorrit de la feina. Mai abans havia experimentat aquest desgast i va ser quan vaig pensar que havia arribat el moment de marxar”.

És llicenciat en Filologia Catalana a la UAB, i no en periodisme. Al no tenir nota suficient per accedir a fer periodisme, en Miquel va accedir a una carrera que considera emparentada amb el periodisme, que l'ha ajudat molt en la seva formació com a periodista, i de la qual en reivindica la importància, sobretot en uns dies en els que l'ortografia i la llengua s'han vist, en ocasions, supeditades a la velocitat de la transmissió de la informació. Idealista i atrevit, en Miquel va fer el que li venia gust de fer. Que no sempre és el que es fa, i menys si no has tingut les coses fàcils. Perquè el protagonista les ha viscut de tots colors en la seva vida professional.

Els seus inicis van ser a Ràdio Premià de Mar, la seva localitat natal, on seguia el club del seu poble per divisions semiprofessionals del futbol català. Va fer substitucions d'estiu a RAC1, sense que acabés de sortir l'oportunitat de quedar-se de manera més estable. Posteriorment va passar per Barça TV, on va coincidir en una mala època per l'aparell comunicatiu del club. Corria l'any 2010 quan va entrar Sandro Rosell a la presidència i tots els membres del canal que no tenien contracte fix, entre els quals s'hi trobava ell mateix, van perdre el seu lloc de treball. La següent parada d'en Miquel va ser Ona FM, on durant la temporada 2010-2011 narrava els partits del Barça en català. Just un any després, el 2012, des de Madrid (l'emissora pertanyia al Grup PRISA) es va tancar la ràdio, tornant a ser-ne un dels damnificats en forma d'acomiadament. En aquest moment en Miquel explica que tenia ganes trobar estabilitat en algun lloc, tenir més tranquil·litat, tot i que defuig de la idea “d'idealitzar qualsevol mitjà, ja que al cap i a la fi són empreses”. Aquesta calma va arribar a Catalunya Ràdio, on va trobar un bon recolzament formant part de l'equip de Joaquim Maria Puyal, fins el final de la passada campanya.

No amaga el risc que comporta aquest gir brusc en el seu trajecte, un risc que, per altra banda, defensa com a inherent a la professió: “un periodista que no experimenta, que no arrisca amb qualsevol cosa, és menys genial”. Arribava l'octubre de 2014 a Londres amb, com qui diu, una ma al davant i l'altra al darrere. Sense cap connexió laboral estable garantida, només aparaulades col·laboracions externes al Diari ARA i al Primer Toc de RAC1 cobrint temàtica esportiva en ambdós casos, que són les dues principals feines que ha realitzat fins al dia d'avui des d'Anglaterra. Fer-se un forat en altres mitjans no és feina fàcil. Confessa que el seu nivell d'anglès encara ha de millorar per plantejar-se poder-se integrar al sistema comunicatiu local. S'ha mogut per trobar noves sortides, no estrictament lligades amb el periodisme, però si amb el futbol, que han estat només converses sense cristal·litzar. Té clares dues coses: que l'any que ve seguirà a Londres i que ha de buscar-se més coses perquè “amb el que tinc no sobrevius en una de les ciutats més cares del món”. I llavors li pregunto si contempla treballar de qualsevol cosa per tal d'aconseguir un sou. La seva resposta em va semblar molt interessant: “No sóc un il·lús que cregui que amb dues classes d'anglès estarà a la BBC. Ara bé, arriba a un punt que, quan acumules una certa trajectòria, plantejar-te anar-te a

oferir a un *Starbucks* et sembla una derrota. Hi ha un punt d'orgull en això, ho reconec. Però tot el que he fet abans no ha servit de res? Tu mateix et negues aquesta possibilitat. És complicat admetre aquest canvi tan bruscat, et toca la fibra". Les conseqüències d'iniciar un nou camí no sempre són bones, però totes elles s'han d'assumir. Gairebé un any després de la seva marxa, però, no se'n penedeix gens. "Si el no voler treballar de qualsevol cosa em fes tornar a Barcelona perquè l'aixeta no dona més, ho hauria fet. El que no pot ser és que, si vinc aquí, no posar-ho tot de la meua part perquè surti bé".

Sense una feina clara i amb un futur borrós, el temps viscut a les Illes Britàniques ja li ha brindat una vivència de les que justifica la decisió d'haver marxat a l'estranger. "Si m'hagués quedat a Barcelona, no hauria viscut la millor experiència professional de la meua vida". Una frase molt prometedora, que feia olor de titular. Al poc d'arribar, RAC1 li va fer una trucada demanat-li si podria cobrir tot el tema del referèndum sobre la independència d'Escòcia. Es va passar una setmana a Glasgow informant, treballant molt, i d'una temàtica en la qual mai s'havia desenvolupat, per acabar entusiasmat. L'experiència, fins i tot, li va fer replantejar el dedicar-se al periodisme esportiu, perquè, al cap i a la fi, "tractem una cosa molt passional però molt banal". El millor, al cap i a la fi, és tenir la versatilitat per adaptar-te a qualsevol registre, "tocar tantes tecles com puguis". El seu vincle amb l'esport, i sobretot el futbol, segueix intacte. Setmanalment està acreditat a diferents partits de Premier League. Sis equips de Londres estaven a la màxima competició nacional la darrera temporada, i el material o les informacions que ha tret d'aquesta rutina lligada a l'esport són els que veiem plasmats al Diari ARA i podem sentir a RAC1.

Darrere aquesta imatge tan agosarada, hi ha també una mirada punyent i sense escrúpols a l'hora de valorar com està el sector comunicatiu. Atorga responsabilitats als empresaris que dirigeixen els mitjans per entendre un "sistema periodístic que no l'han fet els periodistes", admet que en èpoques bondadoses el periodisme també ha tingut excessos, camina amb peus de plom quan parla de les xarxes i el que comporten, i tot això mentre assumeix que li és impossible moltes vegades avançar al ritme de l'actualitat. Un motiu totalment aliè a la seva professió l'ha acabat portant a exercir lluny del seu entorn natal. Les coses ni són com agraden, ni com ens esperaríem. Almenys, però, la gent com en Miquel seguirà arriscant per sentir-se lliure a l'escollir com les vol fer.

Albert Bermúdez: El detall de Villar

Era el mes de febrer i la gent es pelava de fred. Un fred de principi de grip, doble mitjó i estufa de menjador. Eren les vuit del vespre d'un 7 de febrer gèlid a Palamós. Qualsevol cosa raonable a fer en aquella hora passava per quedar-se al sofà de casa, cobert per una suau manta. Però no. Amb aquell panorama s'estava a punt de disputar un partit de futbol en el que m'havia de reunir amb la meua font. Quan estàs dins el camp i ja no et pots fer enrere, penses que veure vint-i-dos homes corrent de manera més o menys organitzada en un terreny de joc és un

argument raonable per permetre que la tramuntana jugui amb tu. Comença esquerdant-te els llavis lentament, es passeja per tot el cos i s'acaba instal·lant en forma de fred impassible, dels que venen per a quedar-se.. A Palamós tot això els hi ha tornat a venir de nou. Feia temps que se n'havien oblidat, i ara els hi ha arribat de sobte i sense picar a la porta abans d'entrar. El futbol d'alt nivell torna a estar present al Baix Empordà, però no per acollir al degà del futbol català. Ha estat el meteòric Llagostera, que després de temporades d'ascensos sonats s'ha plantat al futbol professional amb tanta inexperiència com dignitat i atreviment. A falta d'un estadi adient per la categoria, el de Palamós s'ha convertit en la nova casa dels llagosterencs. Al Municipal, cada dues setmanes, hi trobem l'Albert Bermúdez. És periodista i des d'aquesta temporada és el cap de premsa del Llagostera. Segueix a l'equip on faci falta, contagiant l'emoció que desprèn aquest simpàtic club. Evidentment, aquell gèlid 7 de febrer no va fallar al Llagostera-Recreativo de Huelva que es disputava a la costa gironina.

Jo vaig procurar no ser passerell i vaig curar-me amb salut portant un nombre de capes de roba que em garantís una existència mitjanament tranquil·la durant les dues hores del partit. La meva sorpresa, però, va arribar al veure l'Albert. Portava a sobre el doble de peces de roba que jo i una grip de cavall, fàcilment perceptible al veure les reserves de mocadors que guardava a les butxaques. "Ja em disculparàs, m'agafes amb un bon refredat a sobre" s'excusava mentre em feia una ruta pel renovat estadi, adequat d'urgència a tot el que requereix un camp de nivell professional. Des de la sala de premsa, a la zona mixta i acabant a la tribuna de mitjans, on els cronistes i locutors contemplen el partit en directe. Allà ens vam asseure per, mentre ell s'encarregava a tuitejar tot el que passés sobre el camp, conversar sobre l'últim any i mig que ha viscut l'Albert. Un període que començava amb un viatge a Alemanya per buscar noves perspectives laborals davant l'hermetisme del sector a Catalunya, però que no va tenir un final completament feliç. Al finalitzar l'any, davant la falta de feina remunerada i amb l'opció que se li va obrir a Llagostera, no va dubtar en fer les maletes de nou i tornar a casa.

Curiosament feia exactament uns dos anys que tot el seu camí havia començat. El febrer de 2013 encarava el tram final de la carrera de Periodisme a la Universitat Ramon Llull, quan va sobrevolar el clàssic pànic escènic del moment. "Això ja s'acaba, què faré? I vaig començar a plantejar-me la idea de marxar a fora", explica l'Albert. Amb el suport de la família des de l'inici, va decidir fer un pas més enllà i plantejar-se un repte que, almenys a priori, no semblava fàcil: "Quan ja tenia clar que havia de fer un pensament, marxar i conviure en un altre lloc vaig decidir començar un nou idioma. Considerava que l'anglès el portava bé, així que vaig proposar-me un repte més bèstia. L'1 de febrer vaig començar classes d'alemany sense tenir-ne cap noció i el juliol, amb quatre coses bàsiques, ja estava marxant a Munic a viure". I aquí comença tot.

Just després de graduar-se, posa rumb a Munic a fer *d'au pair*, és a dir, a cuidar un fill d'una família alemanya que s'havia ofert a acollir el jove periodista a casa seva. "Cuidar el nen de la casa em deixava molt temps lliure, i per això vaig decidir marxar a una ciutat clau". I és que l'any 2013 la capital de Baviera va convertir-se en un punt de referència amb l'arribada de Pep Guardiola. L'Albert ho va aprofitar per anar allà a veure si en podia treure alguna cosa, i el resultat, a nivell de

producció, va ser bo. “La gent es va interessar per mi, vaig poder escriure molt. Ara bé, de cobrar res de res”, així és com narra l’Albert un dels mals causats per la sobreoferta de periodistes. La professió no és capaç d’absorbir les noves fornades que surten any rere any i els joves, sovint sense experiència prèvia que els avalii, empesos a la necessitat d’escriure per progressar, es veuen obligats a acceptar les condicions. Aquest excés d’oferta també és palpable amb els freelance que hi ha repartits pel món. Explica l’Albert que va conèixer una pila de joves periodistes que vivien allà, fent el que podien, però només un es guanyava la vida. Era l’Isaac Lluch, que va aconseguir un augment de les feines més destacades, al diari ARA o RAC1, gràcies, sobretot, a l’arribada de Guardiola.

Actualment, la distància ja no és un problema pràcticament. “Les entrevistes es poden fer per telèfon. Els reportatges també es fan, en un nombre important, des de la distància. Costa molt trobar una cosa que pugui interessar als mitjans catalans perquè te la comprin”. El protagonista és molt pessimista amb la crisi periodística actual: “Allà vaig veure que la cosa a Catalunya està tan malament que seria quasi impossible treure’n un rèdit. Llavors ja vaig apostar més per escriure a nivell de projecció personal”. La sortida més viable a dia d’avui segons l’Albert, passa en “convertir-te un d’ells”, és a dir, integrar-te al sistema periodístic del país. “Cada vegada estic més convençut que el periodisme d’aquí només té per oferir diners als ‘amics de’. És una llàstima, però és així”.

El cas és que la possibilitat d’exercir en mitjans estrangers té una gran barrera: l’idioma. Els periodistes, fins al dia d’avui, viuen bàsicament del que escriuen o del que narren. “Jo puc fer periodisme aquí o per a gent d’aquí, però per treballar a fora s’ha de tenir un nivell molt bo de l’idioma. I és molt difícil”. Tot i això, el protagonista defensa, amb un punt de nostàlgia, que si hagués arribat amb un alemany més perfeccionat podria haver tingut l’opció de col·laborar en mitjans germànics.

Des de Munic va col·laborar en mitjans com l’Sport, El Periódico o RAC1, en tots ells tractant temàtiques esportives, però, com hem comentat, sense produir-li un benefici econòmic. Aquest va ser un dels dos motius pels quals, un any després d’arribar a les rodalies de Munic, tornés a Matadepera, la seva localitat d’origen, a veure com s’espavilava. Li vaig preguntar què creia que havia tret d’aquest darrer any i la resposta que em va donar em va deixar sorprès: “N’he tret moltes coses. Per exemple, encara que sense voler, la feina que tinc ara”. I aquest va ser l’altre motiu pel que va tornar.

A banda de les feines que hem comentat, l’Albert va plasmar la seva vessant més reflexiva en un blog personal, anomenat ‘Unterwegs’. A partir d’aquell espai, en una de les seves històries pràcticament diàries, va redactar una notícia que acabaria sent clau en el seu futur professional. Una de les tasques que realitzava en la seva funció *d’au pair* consistia en acompanyar el fill de la família que l’acollia als entrenaments de futbol. El nen jugava al FC Ebersberg, un petit club proper a Munic. Mica en mica va començar a entrar en contacte amb la gent de l’entitat, que es va interessar en ell i la seva situació a Alemanya. Va fer falta poc temps perquè li proposessin jugar amb l’equip amateur. El FC Ebersberg milita a una de les

categories més baixes del futbol alemany, però no per això l'Albert va perdre les ganes de jugar a futbol amb la gent que l'havia acollit tan alegrament.

I a partir d'aquí van arribar els problemes. El club va iniciar els tràmits per elaborar la fitxa federativa de l'Albert. La Federació Alemanya de Futbol havia de consultar a l'Espanyola (FEF) la breu trajectòria futbolística del protagonista al seu país d'origen, comprovar que no havia estat en cap moment jugador professional i així poder tramitar-li la fitxa alemanya. Però la Federació Espanyola no es va molestar en contestar. Amb el pas dels dies, l'Albert va decidir escriure una carta oberta al seu blog dirigida a Àngel Maria Villar, president de la FEF, explicant el seu cas. La reacció de tot això va ser autènticament viral gràcies a la capacitat de difusió de les xarxes, i els grans mitjans catalans se'n van fer ressò. Va ser entrevistat a Catalunya Ràdio, RAC1 i La Xarxa per explicar públicament el seu cas. Era el gener de 2014 i ja portava més de quatre mesos esperant algun moviment per part de la burocràcia espanyola. El cas va sobrevolar pràcticament tota Catalunya i, un mes després, i gràcies al rebombori mediàtic, la Federació Alemanya rebria l'autorització per donar d'alta la seva fitxa.

La connexió de tot això amb la seva situació actual la trobem a l'estiu passat. L'Albert va assistir a l'entrevista pel lloc de feina com a cap de premsa del Llagostera i, als pocs minuts de l'entrevista, va retornar al passat: "La Isabel Tarragó, la presidenta del club, em va reconèixer per la carta a Villar. A partir de llavors vam parlar més de l'escrit que de la feina en si, l'entrevista va anar molt bé i vaig tenir la gran sort que m'agafessin".

El camí de l'Albert ha estat breu fins el moment, però intens. No amaga que al llarg d'aquests dos anys, d'ençà que es va graduar, l'han acompanyat més frustracions que alegries professionals. Les escasses oportunitats que esperen als joves després d'acabar la seva formació han fet que els pessimistes fossin considerats realistes, i que d'optimisme cada dia en quedi menys. Amb tot això, considera més que recomanable, per absolutament tothom que acabi la carrera, marxar a fora a buscar-se la vida: "Surts de la universitat i encares un any que no saps com prendre-te'l. Un any sabàtic no val la pena, així que és una bona opció marxar, buscar-te la vida i, si vols dedicar-te a això, no deixar d'escriure i de moure't. El pitjor que et pot passar és que tornis amb un idioma més". Tots els laments d'aquella conversa, i la nostàlgia del que podria haver set i no va ser, van desaparèixer de cop al minut 80 de partit. Aimar Moratalla anotava el que seria el gol de la victòria pels gironins i feia d'esclatar la tribuna del Municipal de Palamós. L'Albert, mesurant l'alegria, feia equilibris per mantenir un punt d'eufòria suficient que li permetés escriure el tuit anunciant la diana. "Quines alegries que ens estan donant aquests nanos, collons!", exclamava mentre deixava enrere el fred de la tramuntana, els quilos de roba que portava a sobre i gaudia d'una feina amb la que s'ho passa pipa. Sort que Àngel Maria Villar, en el seu dia, no el va voler deixar jugar a futbol. Tot un detall.

Pol Gustems: Aprendre a sobreviure

Pol Gustems és, actualment, un freelance vivint a Manchester. La seva història és la d'un jove llicenciat que, dos anys després d'acabar els estudis, decideix fer un pas més enllà. A cavall entre les inquietuds professionals i personals, que l'enfocaven a buscar-se una vida a l'estranger, i la incertesa i l'estancament del sistema periodístic de casa nostra, va marxar el 2013 a la ciutat més gran del comtat de Lancashire.

Manchester no és probablement la ciutat més bonica del Regne Unit. Tampoc la més turística. De fet, no era ni una ciutat fins que va esclatar la revolució industrial a Anglaterra. A partir del segle XVIII, amb l'èxode rural i les migracions de gent a les ciutats, Manchester va créixer de manera descomunal i avui dia és la segona aglomeració urbana més important d'Anglaterra, només superada per Londres. Com a bona ciutat anglesa, no hi falten dosis de tradició, cultura i, sobretot, de futbol. Dos grans equips simbolitzen la passió més important de la capital del Lancashire: El Manchester United i el Manchester City. Dos conjunts i dues històries lligades estretament amb el sentiment de pertinença a la ciutat.

El United és el club amb una major estructura. Són l'equip de futbol amb més seguiment arreu del món, i ostenten cultura guanyadora amb molta més trajectòria que la dels seus veïns. Tot i la gran atracció que desperten a nivell internacional, els 'diablers vermells' estan considerats de manera molt diferent entre els habitants de la seva ciutat. El club va ser fundat el 1878, sota el nom de Newton Heath, per treballadors de la indústria del ferrocarril i va convertir-se en un pol d'atracció pels obrers d'arreu del país que havien anat a parar en massa a la industrial Manchester. Així, el United va convertir-se en el l'equip dels obrers d'arreu del país i del món, no exclusivament dels de la pròpia ciutat.

A l'altre bàndol hi trobem el Manchester City. Els 'citizens' van sorgir l'any 1880 gràcies a la filla del vicari de la ciutat. En els seus inicis va rebre el nom de Saint Mark's, tradicional església que regentava el vicari, i va ser creat amb una finalitat ben diferent: bàsicament fer que els joves de la ciutat es deixessin d'estomacar a les portes dels pub's i es reunissin per jugar a futbol. És per això que el Manchester City és considerat pels propis habitants com el club més 'local' (d'aquí també el sobrenom de 'Els ciutadans'), fundat per i dedicat als veïns de la ciutat. Tot i això, el Manchester United segueix tenint una imatge més consolidada més enllà de les fronteres del comtat.

La tirania dels 'diablers vermells' en termes de palmarès i poder econòmic va començar a esquarterar-se l'any 2008. Un grup inversor dels Emirats Àrabs va fer-se amb la propietat del City. Des de llavors, i després d'una gran injecció de capital, els 'sky blues' s'han convertit en un dels equips més potents del país. El meteòric creixement està molt ben narrat al documental *Blue Moon rising* (2010), dirigit per Stewart Sugg. A banda de potenciar la primera plantilla, han creat una filosofia i un projecte esportiu que, d'alguna manera, va portar en Pol a escollir la ciutat Manchester com la seva destinació. L'any 2012 el Manchester City, preparant un nou projecte a la banqueta després de la destitució de Roberto Mancini, va pensar en Josep Guardiola com l'home adequat per encapçalar-lo. L'entrenador català

s'havia pres un any sabàtic després de la seva etapa al Barça, però finalment va rebutjar l'oferta anglesa per anar-se'n a Munic. "L'oferta a Guardiola va ser el primer que em va fer pensar en Manchester. També m'atreia molt la idea de viure a Anglaterra. Finalment, tot i que ja s'havia fet públic que Guardiola no fitxaria, vaig veure que hi havia altres factors interessants i vaig decidir seguir endavant".

Fa quatre anys en Pol acabava la carrera. Va estudiar Periodisme a la Universitat Autònoma de Barcelona i, en l'últim curs, afrontava la beca de pràctiques en un mitjà. El seu destí va ser Catalunya Ràdio, on es va integrar a la redacció d'esports i va formar part, durant sis mesos, de l'equip de l'informatiu Catalunya Migdia Esports. "Estava bé a Catalunya Ràdio, però al maig se m'acabava la beca. A partir d'aquí, vaig demanar de quedar-me a l'estiu per poder seguir treballant allà. Sempre penses que quedant-te tens més opcions de que comptin amb tu algun dia". Passen els dies i acaba l'estiu, però el cert és que entrar avui dia en un mitjà públic no és gens fàcil. De fet, a Catalunya Ràdio fa més de 8 anys que no es queden a un becari. No es convoquen processos d'oposicions a causa de la impossibilitat de contractar gent. Quan va acabar l'estiu, en Pol va presentar un projecte de secció per col·laborar al Tot Gira. Va fer la proposta a en Jordi Iturria, cap d'esports de Catalunya Ràdio, i en Marc Negre, conductor llavors del Tot Gira, que li van dir que gravés un programa pilot. I va arribar un cop de sort que li va permetre seguir a l'emissora uns anys més. "Just quan vaig anar a presentar la meva secció, el dia següent el Ricard Torquemada buscava gent per portar el 'Gol Kubala' (una altra secció del Tot Gira)". Li van proposar assumir aquesta funció, va acceptar i així va passar el primer any. Quan va acabar, l'any següent li van encomanar que s'encarregués de les xarxes socials del programa. Al tercer any fent de becari, empès per inquietuds professionals i personals, va decidir fer el pas de plantejar-se noves fronteres, pas en el que hi van influir molts factors.

A la ja comentada atracció cap a la idea de submergir-se de ple en la cultura anglesa, s'hi van sumar motius professionals. En Pol tenia ganes de progressar. "Em cridava molt el fet de realitzar una feina que només jo pogués fer", explica. I també hi havia motius personals. La seva parella, la Marta Mateo, també periodista, estava treballant a Swindon com a professora d'espanyol. Actualment cobreix el tennis per La Vanguardia, treballant també com en freelance i voltant per tot el món quan el calendari tennístic li requereix. Els dos tenien ganes d'evolucionar professionalment i fer-ho al mateix lloc, i, com explica en Pol, " davant la impossibilitat de fer-ho a Catalunya en el context actual, vam decidir fer-ho Anglaterra". I aquí va aparèixer la figura de Guardiola que els hi va posar Manchester al mapa i, tot i no acabar-se produint el fitxatge, seguia sent la ciutat adequada. "Londres és una ciutat molt cara. Allà la qualitat de vida hagués estat molt pitjor. En canvi Manchester és una ciutat més petita, de mobilitat molt més fàcil. Tinc el camp del United a 15 minuts i el del City a 45 i estem ben comunicats amb la resta del país".

El cas és que el periodista no va marxar amb les mans del tot buides. Va fer saber al departament d'esports de Catalunya Ràdio els seus plans de futur lluny de Catalunya, i des que va trepitjar Manchester fins al dia d'avui col·labora habitualment en diversos programes del mitjà. Setmanalment, cada dimarts, té una secció al Catalunya Migdia Esports, informatiu esportiu conduït per Robert Prat.

També apareix habitualment els caps de setmana al Tot Gira, ara amb David Clupés. I la feina més estable que té també li ve de la seva experiència prèvia a l'emissora pública catalana. És un dels redactors de Weloba.cat, pàgina web que és l'extensió al món digital de 'La Transmissió d'en Puyal' (La TDP). "Pràcticament de dilluns a divendres, cada tarda estic a l'escriptori de casa meua, davant de l'ordinador, atent a les notícies que puguin sortir al voltant del Barça", comenta en Pol. Segurament no és la feina somiada en el moment en el que agafes l'avió per encarar una experiència professional d'aquest tipus, però al cap i a la fi és el que permet sobreviure.

No tot li ha vingut sol. "A vegades val més demanar perdó que demanar permís" sentència un Pol que no va dubtar en fer saber que marxava al cap d'esports d'El Periódico, David Torras. En una trucada li va comentar la idea que tenia en ment i, gràcies a l'aval del periodista de Catalunya Ràdio i bon amic de David Torras, Ricard Torquemada, l'intent va fructificar. Actualment el podem veure a la secció d'esports del diari, on publica entre un i dos articles mensuals. Des d'aquest any, a més, ha començat a introduir-se en un mitjà xilè cobrint el dia a dia de Manuel Pellegrini, actual entrenador del Manchester City que procedeix del país sud-americà. Absolutament tot el que fa és en règim de freelance, cobrant per peça. Els caps de setmana gaudeix de més llibertat.: Assisteix sempre, com a mínim, a un partit de Premier. En general, quasi mai ha tingut problemes per ser acreditat com a freelance en els partits, excepte aquells de molt alta rellevància, on posen més traves. "Normalment vaig al partit al que m'adapto millor en termes de cost econòmic, distància, gust i interès professional. Molts cops m'agradaria anar a un Arsenal-Everton, però sí tinc un City-Leicester i a l'acabar el partit puc parlar amb Ulloa (davanter argentí del Leicester) a la zona mixta i enviar les declaracions a mitjans sud-americans, em compensa molt més aquest partit". Ara bé, en grans finals i partits clau sí que es desplaça on faci falta, tot i que ser freelance requereix una previsió important: "Quan vaig a Londres, per exemple, ho sé amb molta antelació. Hi vaig amb bus, que és molt més barat que el tren, i compro els tiquets per avançat. El bus és incòmode i el trajecte dura quatre hores i mitja, però és molt barat. Em val sis lliures, mentre el tren en pot costar 40". Aquest exemple que explica el propi Pol il·lustra perfectament com ha de viure un periodista autònom, entregat a la intempèrie i necessitat d'una organització mil·limètrica per tirar endavant. Cal aprendre a sobreviure.

Però el que s'ha convertit en la gran porta al món professional per en Pol ha estat, en part, una qüestió d'atzar. I és que el Manchester City s'ha vist emparellat a la Copa d'Europa en els últims dos anys amb el Futbol Club Barcelona, i aquesta connexió és el que ha posat en Pol al mapa periodístic del moment. "Gràcies a això he entrat en contacte amb molts periodistes de Barcelona, m'han reconegut i també amb els periodistes anglesos, amb els que ja hi començo a fer certa relació. Sense anar més lluny, a El Periódico, aquest any, no van enviar ningú a cobrir la prèvia del partit a Manchester i em van encomanar que a mi la feina. Professionalment, marxar ha estat una evolució positiva".

Potser no ho ha estat tant econòmicament, tot i que en cap moment en Pol s'ho va plantejar com un objectiu. Sap perfectament que no és una feina amb la que es pugui fer ric, ni ho pretén en cap cas. "La única idea era marxar, sobreviure i tenir

una experiència a l'estranger que em venia de gust". I d'això és del que està més orgullós. Poder treballar per pagar-se un pis, viure amb la seva parella i organitzar-se una vida fa que no dubti en afirmar que, fent un balanç entre punts forts i dèbils, predominin els avantatges en la seva vida a Manchester.

Vist amb la perspectiva dels dos anys viscuts a l'estranger, en Pol no s'arruga a l'hora d'analitzar la feina dels freelance. El temps li ha ensenyat que "la figura del freelance té molt d'utòpica" tot i que ell, en el seu cas, entre tot el que té, ho pot tirar endavant. L'any passat, sense la feina de redactor a Weloba.cat, anava molt just. Fins el punt de recórrer a estalvis i perdre-hi diners. "Un altre any així probablement no l'aguantaria", explica. Mai ha hagut de treballar d'una feina que no fos periodística i, tot i que espera no haver-ho de fer, no és una opció que descarti taxativament.

Quan li pregunto sobre l'opció de treballar per un mitjà anglès inspira, treu l'aire suaument i em respon un "l'idioma. Aquí la gran barrera és l'idioma". Afirma que li agradaria però que, tot i portar bé l'anglès, no té un nivell òptim. És un dels principals objectius que es fixa de cara al proper any. Actualment amb la Marta estan duent el terme els tràmits burocràtics per a poder treballar d'autònoms al Regne Unit, cosa que facilitaria poder exercir per un mitjà local. El que tenen clar els dos és que, almenys l'any vinent, seguiran a Manchester. "A nivell personal, no miro el futur a cinc anys vista. Ja em costa veure'l a un". Així que pas a pas. De moment, seguirà amb una vivència de la qual no pot mostrar-se més que satisfet. "Que la Premier firmi els contractes televisius que firma i pugui fitxar els millors jugadors, és una bona notícia per mi" argumenta un Pol que, fent broma, va un pas més enllà: "Si el Manchester City fitxés a Messi no em queixaria gens!". Ens alegrem que les coses li vagin bé a en Pol, i desitjo que segueixin així, però hi ha coses que potser val més no tocar-les.

Rut Vilar: Una tesi de les penúries laborals

La primera resposta que em va donar quan li vaig proposar si li faria res contestar-me unes preguntes em va deixar clar, encara més, que el periodisme no és un sector on predomini l'optimisme. "Si t'he de fer una tesi de les penúries laborals que patim, no sé si tindrè temps per poder fer-ho prou bé". A vegades hi ha frases tan tristes i sinceres que tenen gràcia. I aquesta, en primera instància, em va fer mig somriure. Després, et ressona cada cop que la llegeixes mentalment, sobretot quan t'ho diu una persona que hi porta anys i sap de què va tot això. L'hem pogut escoltar i llegir a Onda Rambla, Torrevisió SL, Diario Público, AS, Terra.com, ESPN.com, RAC1, i la seguim veient o escoltant a El Periódico de Catalunya, Catalunya Ràdio Diari ARA, El diari de l'Educació o eldiario.es. Tot aquest camí avala la Rut Vilar, periodista consagrada que ha viscut en primera persona les misèries de la professió. Actualment està vivint una nova etapa lluny de Catalunya. Des de fa prop d'un any treballa de freelance a Nova York, i s'ha convertit en un clar exemple de la diàspora de periodistes afectats pels problemes econòmics i

estructurals del sector de la comunicació a Catalunya. Una diàspora freda i cruel, que no entén de reputació.

Una carrera de 18 anys dedicant-se al periodisme contemplava la Rut Vilar. Aquest camí, però, va començar a torçar-se l'any 2012. Estava treballant al Diario Público i el tancament de l'edició en paper d'aquest mitjà la va deixar molt desemparada. El declivi de Público és un dels exemples de capçalera generalista que tanca a causa dels problemes econòmics que viu el sector en els darrers anys. El procés comença l'any 2011, quan l'empresa auditora, Mediapubli, va obrir un Expedient de Regulació Ocupacional. Les complicacions no van cessar, i el gener de 2012 l'empresa es va declarar en concurs de creditors per trobar nous inversors. Poc més d'un mes va faltar perquè s'anunciés el tancament de l'edició en paper. La versió digital, publico.es, encara es manté activa.

“Amb molts problemes des que va tancar el diari Público, em vaig quedar a l'atur i sense perspectives de trobar feina de periodista” explica una Rut que va aguantar fins el 2014, quan va decidir que calia buscar nous horitzons. Però no abans sense rebre una proposta de feina. Durant aquest període va rebre una oferta laboral per a tres mesos, set dies a la setmana i com a autònoma. “No m'espanta la feina, però m'oferien un sou de 600€ al mes. El meu perfil els 'quadrava molt' em deien. Quina barra”. I a qui no li quadraria tenir un treballador cada dia de la setmana per un sou inferior al mínim interprofessional. El tancament de Público no només la va deixar a ella sense feina estable. La seva parella, també periodista treballador del mateix mitjà en aquell moment, es va quedar sense feina. Així que conjuntament van decidir anar a provar sort a un altre lloc, en aquest cas a l'altra banda del Pacífic.

En la seva trilogia, Paul Auster descriu amb precisió com a Nova York passen coses fins i tot quan no passa res. I, en part, aquest va ser una de les raons que els hi van fer escollir aquesta ciutat. “Vaig pensar que hi passaven prou coses com per a poder oferir temes que interessessin als mitjans de casa nostra i també que, si es donés el cas, podria treballar per a algun mitjà local en espanyol”. Aquí la Rut em va avisar de la necessitat d'un visat especial per a poder treballar en empreses locals, i les dificultats a l'hora d'accedir a llocs de treball a Nova York, on “ho posen tan difícil com a Catalunya ho posem als immigrants no comunitaris”. El cas és que tampoc era descabellat pensar en treballar en un mitjà espanyol a Nova York. I és que la comunitat d'hispanoparlants establerts a la ciutat és molt significativa. Al voltant de 2.4 milions d'habitants, segons el cens del 2010, dels 8.4 milions que viuen a Nova York, parlen aquesta llengua. Sense anar més lluny, a Madrid hi viuen 3 milions de persones, així que és possible fer-se una idea de la gran presència d'aquesta llengua, ja no tan sols en aquesta ciutat, sinó en tot el país. De fet, l'arribada de Barack Obama a la presidència dels Estats Units l'any 2009 té com un dels factors determinants els projectes polítics a favor de la integració dels americans d'origen llatí. A Nova York, a més, s'hi troba el Diario La Prensa, el diari imprès en espanyol més antic dels Estats Units, que té prop de 300.000 lectors diaris.

Però, com passa moltes vegades, les perspectives i les esperances s'acaben ajustant poc a la realitat. La Rut n'és conscient i descriu amb fredor i sinceritat un

panorama poc estimulants també lluny de les nostres fronteres: “La veritat és que, si no ets un corresponent en staff d’un mitjà en concret o un col·laborador fix, crec que no és viable (si no tens estalvis) viure a Nova York com a freelance que treballa per a mitjans catalans i espanyols”. Es tracta d’una de les ciutats més cares del món on, com comenta la Rut, “un bròquil fiable val quatre euros” i si només treballes per empreses catalanes o espanyoles, és difícil mantenir-se. El seu company, per altra banda, ha fet feines per a mitjans mexicans que li han pagat el doble del que paguen els espanyols.

En el cas de la Rut, la seva trajectòria i contactes formats al llarg de tant temps són un factor clau a l’hora de costejar-se la vida a la segona ciutat més poblada de l’Amèrica del Nord, només superada per Mèxic DF. Afirmar tenir la gran sort de treballar amb editors que coneix des de fa molt temps, com poden ser el d’El Periódico, el Diari ARA o el minut de col·laboració que segueix fent a La TDP de Catalunya Ràdio. També participa en un treball de recerca d’un grup multinacional. Amb tot això, però, la dificultat de que algun mitjà s’interessi per la teva situació i la teva tasca és molt alta. Encara que pugui semblar estrany que la gent del sector de la comunicació no respongui els missatges o les trucades d’un col·lega de professió, la realitat és que passa. “És més fàcil que et respongui l’editor del New York Times que un d’un mitjà català o espanyol. Encara que sigui per dir ‘no, gràcies’” defineix la periodista.

Especialitzada en esports durant la seva trajectòria, la Rut no va deixar de formar-se després de llicenciar-se en Periodisme a la Universitat Autònoma de Barcelona. Va treure’s també la llicenciatura de Ciències de l’activitat física i de l’esport, a més d’un postgrau en Màrqueting Digital. Les circumstàncies, però, han volgut que a dia d’avui no cobreixi exclusivament informació esportiva i que s’hagi hagut d’adaptar a les feines que li han demanat. Les darreres festes de Nadal va haver de substituir la corresponent de El Correo Vasco als Estats Units. Li van demanar d’escriure sobre política americana, tema que, explica, no dominava molt al no portar molt temps vivint al país. “Em va comportar molta més dedicació que fer alguna cosa d’esports, però amb feina, ofici, hores i amics te’n surts”. Tot i la cenyida rutina i velocitat de creuar a la que va estar exigida durant molts anys al treballar en redaccions d’esports, no creu que pertànyer en un col·lectiu concret doti de més versatilitat al periodista a l’hora d’assumir altres rols. “Depèn de les persones”, apunta.

També parlem de la imatge que s’ha creat de la figura de la dona en els mitjans de comunicació. La periodista fa una diferenciació entre el sector televisiu i la resta. Excloent la televisió, opina que les dificultats o obstacles que pot trobar la dona són els mateixos que hi ha en el món laboral en general. En aquest aspecte, encara s’arrossegueuen estereotips i prejudicis impropis del segle XXI, que es tradueixen en dades palpables. A Espanya, la taxa d’activitat dels homes és 11 punts superior a la de les dones, segons dades de l’Institut Nacional d’Estadística de finals de 2014.

On la degradació de la imatge de la dona és més palpable és en el mitjà audiovisual per excel·lència: la televisió. La Rut no dubta en assenyalar als propietaris o directors de les grans empreses de comunicació com els principals culpables de tot això. En segon terme, al·lega a un problema d’educació i, en alguns casos, la

responsabilitat de la dona. En aquest aspecte però, la Rut matisa que en aquests exemples no sempre es pot carregar la responsabilitat a una persona de 20 anys sense experiència ni prou maduresa. I menys en l'actual situació de precarietat que viu la professió. La via per intentar capgirar aquesta situació passa per l'educació que "hauríem de cuidar i reivindicar més". Es tracta, en qualsevol cas, d'un procés lent que moltes vegades sembla no tenir cabuda en un context on prima la immediatesa i davant la negativa a fer segons quines feines, tot se soluciona amb un *'si no ho vols tu, ja en vindrà un altre'*.

Tots els problemes del sector del periodisme no són un tema nou per a la Rut. Ha viscut en dies de vaques grasses, i ara li toca trampejar les misèries del sector. Ha passat del dia a dia d'una redacció a no saber què farà demà, "i menys si ets dona i vols tenir fills" afegeix. Mentrestant, encara que lluny d'aquí i enginyant-se com ho pot fer, va tirant endavant. I això, en el món del periodisme, no és poc.

CONCLUSIONS

“No vaig plantejar-me la vida amb l’objectiu de guanyar-me la vida fent periodisme. No ho sabia! Jo el que volia era ser periodista. Amb totes les conseqüències. I ara crec que hem creat una societat molt consumista i aparent, en la que tu d’alguna manera has de formar part d’aquest Star System si no vols estar fora. Doncs miri, jo aquest Star System me’l passo pel forro dels pebrots”.

(Besa, Ramon. 2015)

Crec que és de rebut, abans de començar, valorar la transcendència i la utilitat de totes les entrevistes realitzades en aquest estudi com a font d’informació. Les conversacions amb els protagonistes han estat la principal base informativa d’aquest treball i cadascuna en el seu àmbit ha aportat coses positives a l’informe. A l’hora de valorar i extreure conclusions de la recerca, però, ens hem de centrar en els sis perfils sobre els periodistes que exerceixen, o han intentat fer-ho, a l’estranger.

En aquest apartat, les diferents inquietuds i condicions que han marcat la trajectòria dels entrevistats han estat molt interessants a l’hora d’analitzar-ne una conclusió final. Tots els perfils dibuixen una vida completament diferent, però que evoquen en un mateix concepte. Existeix un alt nivell de crítica i rebuig cap a moltes de les característiques de l’actual estat del periodisme entre tots els professionals que marxen a fora. O bé no s’hi senten còmodes, o bé són clars damnificats d’aquest context. Per tant, marxar es converteix en una opció per fugir d’un sistema que ni ofereix oportunitats ni comoditat laboral.

Amb tot això, la meva conclusió principal és que, a dia d’avui i a nivell general, és molt complicada la subsistència del periodista exercint fora de les nostres fronteres. Tot i que és l’estat del periodisme a Catalunya el que fa encarar el fet d’emigrar, en molts casos, com una possible oportunitat laboral, els exemples treballats mostren que s’acaba concebant també com una experiència vital que com una realitat en termes de feina. I fins i tot té més pes el factor vital que el laboral en alguns casos.

Un dels principals motius d’aquesta tendència és el cansament i la impotència provocada per la situació del món de la comunicació. A fora potser tampoc gaudeixes d’oportunitats laborals, però es viu en una cultura i societat totalment diferents. I això, en cas de no aconseguir feina, pot arribar a compensar la decisió. Aquesta sensació està molt present sobretot entre els periodistes més joves. Tot i això, ni els més experimentats se n’escapen. L’exemple de la Rut Vilar escenifica que la problemàtica va més enllà d’una qüestió generacional i que, davant la inseguretat de tots els professionals en els seus llocs de treball, qualsevol

periodista pot estar en risc de quedar-se sense feina i plantejar-se explorar nous horitzons.

No obstant això, és evident que en tots els casos hi ha un important factor de motivació personal. Per aconseguir alguna garantia laboral, però, s'intueix indispensable comptar amb una sèrie de contactes fets prèviament que puguin proporcionar una feina. De fet, tots els periodistes analitzats que han tingut èxit en la seva experiència van arribar al país de destinació amb acords de col·laboració amb mitjans catalans. El cas de més èxit, el d'en Guillem Balagué, és un dels que possiblement s'oposa a aquesta teoria. Tot i això, en Guillem realitzar el pas de marxar a mitjans dels 90, quan el periodisme es trobava en un estat d'expansió i d'exploració de noves fronteres molt diferent a l'actual.

La figura del corresponsal és una de les més damnificades en aquest context. De fet, la Corporació Catalana de Mitjans ha unificat molts dels seus corresponsals en els últims anys com a mesura d'estalvi. L'escassetat de recursos econòmics, afegida a les facilitats que les tecnologies ofereixen a l'hora d'obtenir informació de qualsevol punt del món, han fet minvar molt la inversió en el manteniment de professionals a l'estranger. Aquests han evolucionat més cap a la figura del freelance, que ven les peces que elabora de manera individual. Això ha creat un mercat de continguts que, a causa de la sobreoferta existent, es mou en uns preus molt precaris per la subsistència professional. A més, a banda dels exemples treballats, que tots ells han tingut cert nivell de visibilitat, és evident que hi ha molts casos de periodistes que no han tingut oportunitats d'exercir i han quedat condemnats a l'ostracisme.

El que es presenta com una de les opcions de futur amb més potencial és la integració als sistemes de comunicació forans, ja que molts d'ells pateixen una menor saturació de professionals en el sector. En aquest sentit, el gran escull és l'idioma, ja que com han comentat diverses fonts és pràcticament impossible equiparar el teu nivell d'expressió i comprensió d'una llengua al d'un natiu. Tot i això, la creixent importància de la globalització afavoreix la mescla de diferents cultures. I fins i tot l'adaptació a un sistema estranger pot afavorir a la valoració del periodista. Així doncs, l'aprenentatge de diferents idiomes es presenta com un element clau en la formació d'un periodista actualment.

Més a nivell general, també sembla clar que moltes de les noves oportunitats laborals que puguin anar apareixent passaran per les possibilitats que obrin les xarxes. Tot i comprovar que molts dels efectes que han tingut en el periodisme no han estat positius, és evident que la societat s'està desenvolupant i està creixent arrelada a aquestes eines. Caldrà veure, doncs, quines són les tendències en un futur proper per tal de poder seguir precisant com serà l'encaix de la professió amb el món tecnològic.

Bibliografia

- Molina Vizcarra, Javier (2009). *Periodismo Deportivo 3.0*. Razon y Palabra.
- Sánchez Calero, Maria Luisa (2008). *Una revisión de los géneros periodísticos en la información especializada*. Revista Doxa.
- Orpegui Sánchez, Soraya (2014). *ANÁLISIS DE LA PRENSA DEPORTIVA DE REFERENCIA EN ESPAÑA: Información tenística, del Periodismo Generalista al Periodismo Especializado*. Universitat Jaume I.
- Castells, Alex; Sunyer, Jordi. (2013). *We are the Catalans*. Cossetània edicions.
- Lagunas, Aitor. (2012). *The Beautiful business*. Revista Panenka, número 10. Belgrado 76.
- Remnick, David (2010), *Rey del Mundo: Muhammad Ali y el nacimiento de un héroe americano*. DeBolsillo.
- Micó, Josep Lluís (2013). *Anàlisi de l'estat actual de la professió periodística a Catalunya, oportunitats en el sector i necessitats de formació*. Col·legi de Periodistes de Catalunya
- Federació d'Associacions de Periodistes d'Espanya (2013). *Informe anual de la premsa periodística*. Asociación de Prensa de Madrid.
- Associació per a la investigació de mitjans de comunicació (2015). *Estudi General dels Mitjans de comunicació (EGM)*: <http://www.aimc.es/Entrega-de-resultados-EGM-1%C2%AA-ola,1588.html>.
- UGT-Catalunya (2014). *Generación JESP 2014*.